

Røgen - Farre
Lokalhistoriske
Forening

Årsskrift

1997

*Røgen-Farre
Lokalhistoriske Forening*

Indholdsfortegnelse 1997

	Side
Fattigvæsenet i Røgen og Farre sogne	5
Skolevæsenets historie i Røgen og Farre sogne	21
Farre Hougaard 1482-1857	36

Indholdsfortegnelse 1996

Minder fra en svunden tid	5
Thi kjendes for ret	23
Skoleloven	36

Indholdsfortegnelse 1995

Bøndernes klædedragt gennem århundrederne	5
Bulotti den Anden	21

Indholdsfortegnelse 1994

Pastor Jessen i Røgen	5
Johanne Andersdatters tragiske selvmord	14
Barndoms- og ungdomserindringer	17
Erindringer fra Klintrup	20
Fællesskabets ophævelse i Klintrup og Røgen	44
Landsbykongen Laurids Fog	53
Skomager Kristian Pedersen	54

Indholdsfortegnelse 1993

Niels Poulsen, Røgen	7
Mere om Landsbykongen Laurids Fog	19
Farre Karosserifabriks historie	27
Fra skidenrende til water closet	35
En aftægtskontrakt fra Klintrup	39
Oustrupgård	45
Jens Peter Jørgensens soldatertid	56

Indholdsfortegnelse 1992

Grundtvig og Vilhelm Beck i Røgen	7
Karl Lund, smed i Farre 1932 - 1984	10
Ved aftenpipen, om at lave tobak	16
Af en slægts saga på godt og ondt	18
Bylaugets gilder	54
Et falsk „brandbrev“ fra Farre	58
Erindringer fra Farre Hede	64

Indholdsfortegnelse 1991

De forsvundne lyde	7
Juleforberedelser	11
Farre by	13
Løvskovlunds historie	21
Oldtidsfundene i Sporup, sommeren 1953	27
Fortegnelse over stensamlingen	29
Erindringer om Farre Møbelfabrik	33
Erindringer fra Farre	42
Et slagsmål i Røgen	53
Murermester Martin Christensen	56
Lærer Aage Helbo	59

Indholdsfortegnelse 1990

Røgen Farre lokalhistoriske forening	7
Minder fra Kulbjerg	11
Sporup kirke og familien Fischer	27
I Kammergårdens have	39
Fastelavn er mit navn	45
Lidt om Farre hede	50
Foreningens vedtægter	71

Fattigvæsenet i Røgen og Sporup sogne.

Af: Niels Peter Nielsen

I middelalderen var det den kat. kirke, som påtog sig forsørgelsen af samfundets trængende. Den oprettede forsk. stiftelser i byerne, indsamlede almisser og uddelte understøttelser. Ved reform. brød det kirkelige fattigvæsen sammen, og forpligtelserne overgik til staten, der imidlertid ikke formåede at løse opgaven. Følgen var en opblomstring af tiggeriet, og omvandrende betlere plagede landet. For at komme ondt til livs forlangte staten, at trængende medborgere skulle optegnes på lister og forsynes med en særlig legitimation, der gav dem ret til at tigge inden for et bestemt område, enten et sogn eller et hrd. Tiggeriet legaliseredes, og samtidig drev man ivrig klapjagt på alle, der tiggede uden offentlig bemyndigelse eller uden for det distrikt, hvor de hørte hjemme.

Denne ordning varede indtil 1708, da der udstedtes en lov om betlere i Danmark. Tiggeri blev herefter forbudt, og det pålagdes sognene at indrette et offentlig fattigvæsen, som kunne tage sig af alle fattige. Visse afgifter henlagdes til fattigkassen der iøvrigt skulle fyldes ved frivillige bidrag. Fra myndighedernes side udfoldede man i 1700-årene store anstrengelser for at oprette et offentligt fattigvæsen, men resultaterne var små, da der kun indkom ubetydelige bidrag i fattigkasserne.

I 1802-3 reorganiseredes det offentlige fattigvæsen bl.a. indførtes en formelig fattigskat, der kunne udpantes, hvis den ikke blev erlagt i tide. Der indrettedes fattigkommissioner i by og på land, og man understregede sognets forpligtelser til at forsørge egne fattige. Ved embedsmændenes ihærdige anstrengelser lykkedes det nu overalt at etablere et kommunalt fattigvæsen i by og på land. Oprindeligt gaves, forplejningen i form af naturalier, siden gik man over til pengeunderstøttelser, der var lettere at administrere. Langsomt formindskedes det tidligere så alm. tiggeri, uden dog helt at forsvinde.

I de fattiges borgerlige stilling indtrådte i løbet af 1800-årene en vis deklassering. Personer, der nød fattigunderstøttelse, måtte ikke gifte sig uden tilladelse, og ved grundloven af 1849 fik de ikke del i den alm.

Fattigvæsenet i Røgen og Sporup sogne

valgret. Dette medførte, at man begyndte at tale om modsætningen mellem værdige og uværdige trængende, og man overvejede at give den første gruppe en bedre behandling end de egl. fattiglemmer. Ved loven af 9/4 1891 om alderdomsunderstøttelse fik man alle værdige gamle trængende bort fra det offentlige fattigvæsen, og ved sygekasseloven af 12/4 1892 blev en anden stor gruppe, der hidtil var faldet fattigvæsenet til byrde, unddraget dette.

Med udbygningen af den moderne sociallovgivning er det lykkedes i høj grad at formindske antallet af de personer, der må søge fattigvæsenet om hjælp. Efter gennemførelsen af de store sociale love i 1933 (socialreformen) er antallet af fattigunderstøttede ganske ubetydeligt.

Fattigvæsenet i Røgen-Sporup sogne starter tilsyneladende i forbindelse med en forordning af 6. oktober 1731 med fattiginspektørerne, provsten, Søren Ottesen Grønbeck og Johan Snell, som fordelere af almisserne, som blev givet af provsten, bønderne og husmænd, alt efter størrelsen af fæstegårde og ejendomme.

Det ved vi, fordi der under arbejdet blev opdaget to fattigprotokoller, først en fra 6. oktober 1731, startet af provst Søren Ottesen Grønbeck og udskrevet 31. december 1809 af præsten Cramer. Denne fattigprotokol er et velbevaret eksemplar og det er iøvrigt meget sjældent, at protokoller fra denne tid er bevaret. Den giver desuden oplysninger om, hvem der var fæstere på de forskellige gårde og huse, som vi på denne tid - før 1787 - har meget mangelfulde oplysninger om. Den er simpelthen et fund. Protokollen kan ses i arkivet, som kopi.

Den anden protokol går fra ca. 1809-1833, er større og der er skrevet meget mere om de enkelte sager, da der i 1802 er indført lov om fattigskat, som kunne udpantes ganske som i dag.

Denne protokol vender vi måske tilbage til næste år, hvis tid og evner tillader det. Den kan ses på kommunearkivet, den er ikke kopieret endnu. Den er i dårligere stand end den første.

Derefter findes intet kildemateriale om den offentlige fattighjælp, før vi når til kommuneoprettelsen i ca. 1841, hvor vi med Røgen-Sporup kommunes forhandlingsprotokol kan følge fattigvæsenet. De to første proto-

Fattigvæsenet i Røgen og Sporup sogne

koller har Niels Haurum gjort læselige med maskinskrift, og de kan ses i arkivet, resten er også tilgængeligt, men ikke maskinskrevet, da den for interesserede kan læses som den er.

Fattigprotokollen, som også skulle findes, er endnu ikke fundet, men skulle nogen, som bor, hvor der har boet et sognerådsmedlem, have fundet den eller disse protokoller, er vi meget interesserede i, at låne den/dem.

Navnet stodderkonge, som vi alle kender, har rod i virkeligheden. det var et hverv, som forklares som følger:

Fattigfoged eller stodderkonge er navnet på en mandsperson, der havde til opgave at holde et sogn eller distrikt ryddeligt for omstrejfende, fremmede tiggere. Som regel udvalgte en af sognets fattige til dette embede, og der krævedes blot, at han var større og stærkere end de øvrige tiggere. Som regel udbetaltes der ham en ducør for hver pågreben fremmed tigger. Ved plakat af 5/7 1803 ophævedes institutionen. Dog tillodes det sognene en kortere tid at engagere særlige betjente med det formål at holde distriktet frit for fremmede omstrejfer. I løbet af 1800-tallet forsvandt fattigfogeden fuldstændig.

Man kan se, at man brugte plakaten til offentliggørelse

Men nu tilbage til den gamle protokol, som begynder således:

Fattigvæsenet i Røgen og Sporup sogne

	Rug	Byg	
<i>Niels Grundfør</i>	1	1	<i>Kirsten Horns tager sin almisse for altsammen for Røgen Byg Madsen for Sporup 10 1/2 Rug og 10 1/2 Byg</i>
<i>Niels Grundfør</i>	1	1	
<i>Thomas Bjerregård</i>	1	1	
<i>Peter Væfver</i>	2	2	
<i>Peder Madsens Emehe</i>	1	0	
<i>Hans Christensen</i>	0	1	
<i>Niels Madsen</i>	1	1	
<i>Laurits Rasmussen</i>	1	0	
<i>Rasmus Wendell</i>	0	1	
<i>Rasmus Wendell</i>	0	1	
<i>Mads Knudsen</i>	8		
<i>Niels Pedersen-almisse</i>	0		
<i>Rasmus Terp</i>	8		
<i>Anders Rasmussen</i>	8		
<i>Peder Nielsen</i>	8		
<i>Peder Smed</i>	4		
<i>Søren Læth</i>	4	2	
<i>Christen Rasmussen og søn</i>			
<i>Rasmus Christensen</i>	1	1	
<i>Christen Michelsen</i>	2	1	
<i>Jens Pedersen</i>	1	1	
<i>Mads Madsen</i>	1	1	

Fattigvæsenet i Røgen og Sporup sogne

	skp Rug	skp Byg	
Rasmus Nielsen	2	2	Kirsten Horns tager sin almisse
Christen Rasmussen	1	1	hos Røgen Bymænd Deres
Niels Grundfør	1	1	gaver er ialt
Thomas Bjerregård	1	1	10 skp Rug 10 skp Byg
Peter Væfver	2	2	
Peder Madsens Emehe	1	0	
Hans Christensen	0	1	Jordet 11. febr. 1735
Niels Madsen	1	1	
Laurits Rasmussen	1	0	Maren Jensdatter
Rasmus Wendell	0	1	nyder sin tillagte almisser hos
			Rasmus Christensen og søn
			Christen Rasmussen af Oustrup
			1 Rug 1 Byg
			Christen Michelsen af Klintrup
			2 1
			Jens Pedersen af Klintrup
			3 Rug 3 Byg
			Else Sørensdatter
			nyder almisser hos
			Søren Læth i Oustrup
			4 Rug 2 Byg
			Anders Christensen Klintrup
			4 Rug 4 Byg
			Inger Rasmusdat.
			nyder sin almisse hos
			Jens Pederen, Klintrup 1 Rug
			Mads Madsen 1 Rug
			2 Rug ?

Handwritten notes and signatures, including names like Laurs Dyr, Niels Pedersen, and Anders Christensen.

Long handwritten text, likely a record or account, starting with 'Fra Michaelis 1732 til dat. 1733'.

	Rug	Byg	
Laurs Dyr	1	1	Valentin
Niels Pedersen	1	2	nyder sin tillagte
Anders Christensen	2	2	almisse hos
Husmand af Klintrup			Anders Christensen 2 Rug
Christen Gassum	4	skilling	Niels Pedersen 1 Rug 2 Byg
Anders Pedersen	4		Laurids Dyr 1 - 1 -
Jens Krog	4		4 Rug 3 Byg
Beløber sig da af gaver			De fattiges almisseres Beløb
Røgen Sogns Husmænds gaver			3 td 3 skp Rug 3td 1 skp Byg

Godvillig I rede penge 3 mark
 Gårdmændenes gaver 3 td 3 skp 3 td 1 skp
 Fra Michaelis 1732 til dat. 1733
 Er den forandring gjort i Røgen Sogn at
 Vallentins tillagte korn 4 skp Rug 3 skp Byg
 Blef lagt til Kirsten Horns hos Laurids Dyr. 1 skp Rug
 1 skp Byg så hun haver 1 td 3 skp Rug 1 td 3 skp Byg
 Inger Rasdatter 1 skp Rug 2 skp Byg hos Niles Pedersen, Klintrup
 Får så 3 skp Rug 3 skp Byg
 Maren Jensdatter 2 skp Rug hos And. Chr. Får så S skp Rug 3 skp
 Byg
 Til Laurits Lassen Blef leveret 5 mark og 12 skilling
 deraf blev givet Vallentin 4 mk til Klæder: som Blef
 i den afdøde Jens Lassens sted blev Vallentin af?

Til sognekassen indkom 3 mk, hvoraf 1 mk er udgifter til Barselsløn for
 Mads Knudsens Kones søster, hvor en mk?
 Eftersat og afproberet af
 S O Grønbech J Schnell

90

Deo soli gloria

Christi Augustini

Inud deus pater

In obsequio ad 6to Oct 1731 i de fællelige Censuræ og
 Gens Herred i Sorens Østl. Grønbech og Birkedommer
 Sr Johan Schnell, som de fattige forplejning af Sognemændene
 i disse Censuræ og Censuræ.

Udi Sporup Sogn d. 12 Dec. 1731

Medhjælper

Christen Christensen Bjerregård af Lyngby og Rasmus Andersen
 og Niels Svendsen af Farre

Fremmede Betlere fandtes ingen

Sognets egne fattiges Kasse

Sognets egen fattiges Kasse

1. Rasmus Jensen hos sin stiftfader Peder Jensen Rimmer, vandfør og ombæres på en bære er tillagt 2 td Rug 2 td Byg
2. Maren Niels gl. og svag behøver hjælp 4 skp Byg 4 skp Rug
3. Niels Fischer Vanvittig behøver hjælp tillagt 4 skp Rug 4 skp Byg
4. Jens Poulsen gl og Svag indtet kan fortiene denne har Præsten taget over til sig at forsynes

Deo Soli Glorie
Fortegnelse over den anstalt

Som i ligemåde blev gjort efter Kongl. allernådigst udgangen 6 okt. 1731 i inspektuerenes overværelse provsten i Gjern Herret Hr. Søren Ottesen Grønbech og Birkedommer Sr Johan Schnell for de fattiges forplejning af sognemændene disse godvillige gave

Udi Sporup Sogn 12 dec 1731

Medhjælper
Christen Christensen Bjerregård af Lyngby og Rasmus Andersen
og Niels Svendsen af Farre

Fremmede Betlere fandtes ingen

Sognets egne fattiges Kasse

1. Rasmus Jensen hos sin stiftfader Peder Jensen Rimmer, vandfør og ombæres på en bære er tillagt 2 td Rug 2 td Byg
2. Maren Niels gl. og svag behøver hjælp 4 skp Byg 4 skp Rug
3. Niels Fischer Vanvittig behøver hjælp tillagt 4 skp Rug 4 skp Byg
4. Jens Poulsen gl og Svag indtet kan fortiene denne har Præsten taget over til sig at forsynes

1. Maren Koldsdatter gl og svag 1 skp R 1 skp B siden af Rasmus Jensen almisse tillagt 1 skp Rug 4 Byg
6. Chr Andersd gl og ej kan fortiene 1 skp R 1 skp B bemelte almisse også tillagt 2 skp 2 skp
7. Maren Leirbjergs gl og svag af salig Rasmus Jens 2 skp Byg tillagt
8. An Degns gl og Svag 1 skp Rug 1 skp. Byg

Farre Bye

Rasmus Andersen	1	1	Rasmus Jensen tager sin almisse
Peder Jensen føder sin vandfør søn	0	0	Hos samtl. gården i Farre
Jens i B			Peder Hofgård exepte disse gårdmænd af Farre 15 R 13 B
Jens Simonsen	1		Therkel Laursen 1 skp Byg
Peder Smed	1	1	Anders Sørensen 1 - -
Jens Thommesen			Xten Nielsen 1 skp Rug
Jørgen Henriksen	1		Rasmus Seyer 1 skp R
Rasmus Hallesen		0	2 td Rug 2 td Byg
Peder Rimmer, Lyngholm		0	Maren Nielsen
Niels Pelsen	1		Peder Hofgård 2 skp Rug 2 skp Byg
Niels Michelsen			Christen Veymands Enche 1 skp
Byg			
Laurits Jensen	1		Søren Pedersen af Lyngbye 2 Rug 1
Byg			
Niels Svendsen	1		4 R 4 Byg
Søren Jensen	1		Niels Fiscer Rug Byg
Peder Rasmussen			Xten Yherkelsen, Lyngby
Laurids Rasmussen	1		Anders Simonsen -
Peder Hofgård	2	2	Xten Sørensen -
			Anders Offesen -
			Ni Dragon af Farre
			J Wæth af Farre

5. Maren Koldsdatter gl og svag 1 skp R 1 skp B siden af Rasmus Jensen almisse tillagt 1 skp Rug 4 Byg
6. Chr Andersd gl og ej kan fortiene 1 skp R 1 skp B bemelte almisse også tillagt 2 skp 2 skp
7. Maren Leirbjergs gl og svag af salig Rasmus Jens 2 skp Byg tillagt
8. An Degns gl og Svag 1 skp Rug 1 skp. Byg

Farre Bye

Rug Byg

Rasmus Andersen	1	1	Rasmus Jensen tager sin almisse
Peder Jensen føder sin vandfør søn	0	0	Hos samtl. gården i Farre
Jens i B			Peder Hofgård exepte disse gårdmænd af Farre 15 R 13 B
Jens Simonsen	1		Therkel Laursen 1 skp Byg
Peder Smed	1	1	Anders Sørensen 1 - -
Jens Thommesen			Xten Nielsen 1 skp Rug
Jørgen Henriksen	1		Rasmus Seyer 1 skp R
Rasmus Hallesen		0	2 td Rug 2 td Byg
Peder Rimmer, Lyngholm		0	Maren Nielsen
Niels Pelsen	1		Peder Hofgård 2 skp Rug 2 skp Byg
Niels Michelsen			Christen Veymands Enche 1 skp
Byg			
Laurits Jensen	1		Søren Pedersen af Lyngbye 2 Rug 1
Byg			
Niels Svendsen	1		4 R 4 Byg
Søren Jensen	1		Niels Fiscer Rug Byg
Peder Rasmussen			Xten Yherkelsen, Lyngby
Laurids Rasmussen	1		Anders Simonsen -
Peder Hofgård	2	2	Xten Sørensen -
			Anders Offesen -
			Ni Dragon af Farre
			J Wæth af Farre

Fattigvæsenet i Røgen og Sporup sogne

Christen Sørensen	1	1	
Anders Offesen	1	0	
Husmænd			
Kurve Lars	4 sk		Anna Diens som anmeldt
Peder Mikkelsen	4 sk		hos Christen Bierregård
Thomas Wæst	4 sk		
Husmænd gave 5 mark 4 sk			An Andersdatter
Gårdmænd gave 3 td Rug 3 Byg			Hos Peder Pedersen
Hvoraf er tilovers 5 skp Byg			
som skal udbyttes til andre fattige			
i sogne			

Som det ses var hjælpen i Rug og Byg + lidt penge fra Husmændenes gaver og kirkebøsser 1 skp korn er 17,388 liter og svarer alt efter kvaliteten til ca. 12 ng. svarende til 1/8 tønde.

Fattig Bøsse (Blok) som følger:

Fattigblok. Fra gl. tid var der i kirkernes våbenhuse, i værtshuse og på andre offentlige steder opstillet blokke, hvori der kunne henlægges gaver til understøttelse af fattige. Indtil 1803 bestod det offentlige fattigvæsens indtægt for en væsentlig del af tilskud, indsamlet på denne måde. Også efter 1803 vedblev man at indsamle penge i fattigblokke og endnu den dag idag findes der i de fleste kirker en fattigblok. I henhold til lov af 8/3, 1856 om tilvejebringelse af midler til fri fattigunderstøttelse henlagdes indtægten af kirkebøsserne til de fattiges kasse.

Skolevæsenets historie i Røgen og Sporup sogne.

Af: Karen Warming

I det moderne skolevæsens historie her i Danmark, er året 1814 det grundlæggende år, det år som sætter skel mellem gammelt og nyt.

Med "Almueskoleloven" af 1814 blev det nemlig bestemt, at alle børn skulle gå i skole fra det 7. til det 14. år. At alle skulle modtage undervisning i religion, læsning, skrivning og regning, og at ingen børn måtte have over en fjerdingvej til skole. Det betød at der overalt skød små landsbyskoler op.

Vel var der skoler og skolegang før den tid. Men i Røgen og Sporup sogne havde man ikke haft anordningsmæssige skoler.

Man havde betjent sig af "Pogeskoler" eller "Løbedegne", da afstanden til de såkaldte "Rytterskoler", som Frederik d.4. havde ladet opføre allerede i 1721 var for stor. Der blev opført 240 rytterskoler ialt, og af dem lå der en i Svenstrup, og en i Toustrup.

Officielt hørte Røgen by med 10 gårde og 4 huse - Klintrup med 9 gårde og 4 huse - Oustrup med 2 gårde og Lykkehuset med ialt 38 børn, til Toustrup skole. - Lyngby med 7 gårde og 3 huse - Farre med 21 gårde og 17 huse - Sporuplund og Sporuphuse med 3 gårde og 4 huse med ialt 73 børn hørte under Svenstrup skole i Sjøby sogn.

Trods det, var der kun 7 børn fra Farre og Lyngby, der gik i skole i 1723

Lyngby Terchild Sørensens ene datter:
Maren Terchildsdatter 16 år
Søren Pedersøns tvende døtre:
Karen Rasmusdatter 18 år
Sidtsel Sørensdatter 12 år
Anders Madsøns ene datter:
Karen Andersdaatter 8 år

Skolevæsenets historie i Røgen og Sporup sogne

Farre Bye Peder Hougaard, tvende sønner
Christen Pedersøn 13 år
Mogens Pedersøn 11 år

En rytterskole var en skole, som hovedsalig skulle betjene den kongelige hær's børn, der specielt for rytteriets vedkommende var spredt over hele landet, og indkvarteret på ryttergodser. Søbygård var et sådan ryttergods.

Efter omordningen bliver det således at, Røgen by og Præstegård samt Klintrup, Oustrup, Lykkehuset og Lyngby med ialt 45 børn danner skole-distrikt for sig, med skole i Røgen, medens Farre, Sporuplund og Sporuphuse danner et andet distrikt med 73 børn og skole i Farre.

Der bliver således to skoler at bygge. Lærernes fremtidige løn blev sat til samme takst i begge skoler, nemlig 4 tdr. rug, 10 tdr. byg in natura og 16 tdr. byg efter Kapiteltakst. I Røgen som var hovedsognet, havde man et ganske ubrugeligt skolehus. Kirkesangeren underviste der. Han hed Terkel Terkelsen. Han var født i 1788 i Skorup. I 1816 blev han viet i Røgen kirke til Inger Marie Thøgersdatter, 22 år, fra Røgen. De fik 9 børn. I 1837 dør Terkel Terkelsen, 49 år gammel. Men i al den tid han arbejdede, brugte han meget tid på at dygtiggøre sig. I en udtalelse lyder det: Skønt han manglede gaver og tildels kundskaber, vil dog hans lærvillighed og utrættelighed være ham til stor fordel i hans stilling, så at han kan fyldestgøre de vigtige fordringer, der kunde gøres en skolelærer.

For Terkelsens embedstid foreslås i løn til ham, da han ikke er seminaristisk uddannet, 4 td. rug, 4 td. byg in natura og 8 td. byg efter kapt. samt degneindkomsten af sognet.

Degneindkomsten udgjorde:

	Røgen	Sporup
Nannestbrød	34 Lpd.	35 Lpd.
Nannestæg	24 snese	25 snese
Fårelår	24 stk.	25 stk.
Offer	2 Rdl. 3 Sk. Sølv	2 Rdl. 3 Sk. Sølv
Degnebyg	2 Td. 3 Skp.	2 Td. 3 Skp.

Skolevæsenets historie i Røgen og Sporup sogne

I 1816 indgiver skolekommissionen i Røgen et overslag til en ny skole på 4 fag og 11 alen vid. Omkostningerne regnes til 1630 Rbd. Der regnes ikke med at få nogen hjælp fra godset Frijsenborg. Med overslaget følger en skrivelse fra skolekommissionen, der lyser af modvilje mod skolebyggeriet. - Et uddrag lyder:

"Så ønskelig en anordningsmæssig skole kunne være, og så meget vi kender bekvemmeligheden deraf, så lidet vil den høje skoledirektion forundre sig over, at vi henregner denne indretning inter pia desideria (mellem fromme ønsker), som ikke står til at udføres. Når vi nævner de uhyre skatter og stigende folkelønninger på den ene side og den synkende velstand på den anden side, så får direktionen i et kort begreb de væsentligste hindringer, som er i vejen for en ny skolebygning. Til at afhjælpe disse hindringer mener vi underdanigst at foreslå, om den skolestue, som for tiden er i Røgen, måtte blive ved at tjene til undervisningslokale, eller ifald dens manglende indretning skulle findes alt for hensigtsstridig, om direktionen da på en eller anden måde gunstigst ville se distriktet understøttet, da vi ingen udvej ser, og ikke vil låne offentlige midler."

Det lyder jo mistrøstigt, og det trak ud i mange år. I 1819 er skolen i Røgen "elendig og jammerlig, mørk og indskrænket og fattig".

I Farre skal der også bygges ny skole, men skoledistriktets beboere er ikke velhavende, men savner meget en skole til deres børn. Man håber at få en seminarist ansat i dette embede, når engang skolen bliver bygget. Hidtil har børnene fået lidt undervisning af en husmand, i hvis usle hytte undervisningen er foregået - lige så simpelt som ugavnligt - Denne husmand hed Poul Gam.

Poul Gam var født i Gjern i 1791, hans kone Anna Jensdatter var født i Holmstol i 1791, hun dør i 1831, og i 1835 gifter han sig med tjenestepige Karen Mortensdatter, født i farre 1/6 1807. I første ægteskab var der 4 børn, i andet ægteskab 5 børn.

Han holder skole i et meget forsømt gammelt hus, hvor der senere blev karetmagerværksted (nu Gl. Skanderborgvej 114.).

Skolevæsenets historie i Røgen og Sporup sogne

I 1847 beder han sognerådet om en medhjælper, og får det bevilget. Han beder også flere gange om at få hjælp til forbedring af skolehuset, men da der ikke findes midler til det, bliver det afslået. Trods de dårlige vilkår, både for læreren og for de børn der modtager undervisning, fortsætter tingene uændret til 1857, hvor han afløses af den 31 årige, tidligere lærer i Firgårde, Dover sogn, Johannes Hansen Thiesen, født i Brabrand 1826. Han var gift med Ane Marie Ustrup, 32 år. De fik 7 børn. I 1870 er han enkemand og han dør selv i 1871, kun 45 år gammel. Han efterfulgtes af Henrik Kristian Hofman, og fra 1887 Jens Knudsen.

Men da J.H.Thiesen søgte embedet, blev han ikke straks indstillet blandt de tre første. Man fik hele 10 ansøgninger til embedet.

Forstanderskabet indstillede følgende

1. Hjælpelærer og seminarist Anders Erhard Gam i Farre, søn af lærer Poul Gam i Farre, og broder til lærer Morten Gam, Farre hedeskole.
2. C. Johansen, seminarist i Rigtrup ved Clausholm.
3. B. Christensen i Gamst, Andest sogn, Ribe amt.

Men Skoledirectionen For Gjern Herred, beder forstanderskabet om at gøre en ny indstilling til det ledige embede, fordi den som nr. 1 på listen indstillede ansøger, hjælperlærer A. E. Gam i Farre, ikke endnu har opnået lovbealet alder for at kunne ansættes som fast lærer (han er kun 19 år) og fordi de 2 andre indstillede ere blandt ansøgerne de næstnyngste.

Forstanderskabet blev så enige om at anføre Johannes H. Thiesen, som nr. 1 og de to tidligere indstillede stadig som nr. 2 og 3. Dog med den tilføjelse, at A.E. Gam, der den 8. febr. 1858 fylder 20 år, og for tiden således kun mangler 5 mdr. i lovbealet alder, måtte betragtes indstillet som nr. 1, såfremt den ærede direktion måtte, uanset det manglende i hans alder opfyldte menighedens og forstanderskabets ønske om at få embedet besat med dette tilvisse både duelige og værdige unge mennesker. Men man valgte altså Johannes H. Thiesen.

1845. - en skrivelse fra Landøkonomisk forening, blev forelagt skolelærer Gam i Farre og Ring i Røgen. I skrivelsen foreslås at oprette aften-skoler i begge byer, for den ukonfirmerede ungdom o.s.v.

Skolevæsenets historie i Røgen og Sporup sogne

Til det sagde Gam og Ring

Da vi ikke føle, at vi, efter at have arbejdet dagen igennem i skolen, i hvilken der på hvert sted gives et stort børnetal, ikke kunne være syn-derlig oplagte til at fortsætte dette i sandhed ikke lette arbejde også om aftenen - den eneste tid skolelærerne om vinteren har at kunne anvende til sine egne forretninger - så ønsker vi for vort vedkommende hverken for eller uden betaling at have med de foreslåede aften-skoler at gøre.

D. 22. Januar 1845 Gam. Ring.

Men sognerådet besluttede alligevel, at det skulle bekendtgøres nogle gange i kirkerne, i august og september måned. Og de som ønskede at benytte sig af tilbudet skulle melde sig til skolelærerne inden 1. okt. - Når man så havde set resultatet af denne tilmelding, så var det jo tidsnok at overveje hvad man så videre skulle foretage sig.

Men der kom ingen tilmeldinger. Og da tvang her er uanvendelig, falder altså den hele foranstaltning bort.

Men skulle nogle af de dertil opmuntrede alligevel melde sig, formoder forstanderskabet, at lærerne i følge skoleanordningen prgf. 28, vel findes villige til at påtage sig arbejdet, efter den der bestemte mere indskrænkede målestok.

Ny skole i Røgen

1861 - Fra sogneforstanderskabet fremlagdes en indsigelse fra Lyngby beboerne og flere beboere i Røgen, Klintrup og Oustrup, om den på-tænkte approberede opførelse af den nye skole på skolejorden skrås over for Præstegården. De vil have skolen beliggende, hvor den nu er (Toustrupvej nr. 2), underkastet en hovedreparation.

De anfører at grunden hvorfor skolen skulle flyttes, var at der på stedet ei var tilstrækkelig plads til have, gymnastik og legeplads, men at nu det hus, som ligger tværsoverfor med have, kunne købes for 620 Rd. og at dette hus kunne indrettes til udhus og skolehuset underkastes en hoved-reparation. Hovedgrunden, hvorfor de holde på den plads hvor skolen ligger er vejlængden, at der var sneelæg og uføre på det stykke mellem

Røgen Hovedskole, bygget 1862

den gamle skole og den påtænkte plads, og at børnene, som ved den gamle skole var midt i byen, bedre havde steder til at skifte fodtøj o.s.v. De anfører at ingen beboere, vel næppe mere end en enkelt beboer, har nu mere end de tilladte afstande til skolen, hvor den nu er; indrømmer vel at en del af de gl. skolesøgende børn skulle passere det omtalte stykke og forbi den påtænkte plads, men at de da kunne skifte skotøj i byen. Endelig anfører de, at på det påtænkte sted er byggegrunden slet. (der er tørvejord allerede ved en ringe dybde).

Der vil blive meget fugtigt, selv om der bliver drænet, og der vil på den foreslåede plads ligge udsat for slemme kastevinde, altså vil den blive vanskelig at vedligeholde o.s.v.

I anledning af dette andragende var fra sognepræsten fremlagt og oplæst en del bemærkninger og oplysninger angående dette andragende og denne sag, hvoraf en afskrift forefindes i præstens conceptbog. Ligeledes fremlagdes et indlæg herimod fra flere beboere i Røgen stilet til skoledirektionen, hvorved Lyngbyernes og Oustruppers andragende og anførelse gjendrivs og hvoraf en genpart oppebaredes. Af sogneforstanderskabet tiltrådte formanden Christian Jensen af Røgen og Gårdmand Knud Poulsen af Røgen det mod andragenet stilet erklæring af flere beboere.

som de derfor have underskrevet. Sogneforstander Gårdmand Rasmus Hansen tiltrådte derimod Lyngbyernes med fleres andragende. Sogneforstander Søren Andersen fra Lyngby var og på Lyngbyernes side. De øvrige forstandere var fra Farre skoledistrikt og uinteresserede i sagen. De vil helst være udenfor at afgive nogen erklæring på det senere indkomne, da de een gang har undertegnet, og kan for øjeblikket ikke bedømme, hvad der er rettest, da der er børn på begge sider, som har lang skolevej, og meget da taler både for og imod begge sager.

I august 1861 var der et forstanderskabsmøde i Røgen skole og herved foretoges følgende sager:

1. Fra Hs. Høiærværdighed Provsten var tilsendt Lyngbyernes med flere andragende mod at Røgen skole flyttes til den påtænkte plads, da Provsten ved at modtage denne, tillige med samme havde modtaget 4 erklæringer fra forskellige mænd såvel i som uden for Røgen sogn, og disse, som ikke havde været fremlagte for sogneforstanderskabet, muligens kunne bevirke sogneforst. yderligere bemærkninger desangående. Sogneforst. afgav på selve andragenet følgende erklæring: ad 1) Ifølge erklæring fra Søren Nielsen har han ei tidligere villet sælge sit hus, det var først efter at han var bleven givt. Men i sogneforstanderskabsmødet blev dog yttret, at dette hus muligens kunne købes for 600 Rd. eller derved, hvorimod sogneforstanderskabet med flere den gang fandt, at det ville forøge udgifterne for meget, og derfor blev der ei siden talt om dette køb, men om at flytte skolen ned på pladsen overfor Præstegården, og da ikke blot forstanderskab, men de fleste beboere vare enige derom, blev det indstillet. ad 2) Om den vej mellem skolen og huset, som nu P. Christensen og Ch. Sørensen vil afstå til skolen må kun anføres, at det i grunden er en fælles vej. ad 3) Om vejen fra den gamle skole til pladsen, som 2 mænd af sognet, 3 sognefogeder og 4 mænd udensogns erklærer for et uføre i regnveir og tõebrud, må vi erklære, at siden det værste stykke vej er istandsat af nuværende sognepræst, er den god og ingen uføre fremfor andre veie i tõeveier og regnskyld. Desuden er veien en bakke med god fald, og når derfor veigrofterne holdes ryttelige, vil vandet strax løbe af, og veien vil altså ved vedligeholdelse altid blive god og farbar. / De to sogneforstandere fra Lyngby og Klintrup S. Andersen

og Rasmus Hansen tiltrådte ikke ovenstående, men holdt sig til Lyngbyernes andragende, og undertegnede derfor ikke anførte erklæring.

Den 8. april 1862 er beboerne i Røgen skoledistrikt samlet på pladsen hvor den nye skole skal bygges, for at bedømme, hvad jord der af gadejorden ville medgå til den ene ende af ladebygningen, gårdsplads derved, samt en gymnastikplads, vel 26 alen i længde fra laden, Denne plads blev afsat overfor ladebygningen. Gadejorden tilhører Røgen bys beboere som fællesjord, og efter overenskomst med disse ejere af gadejorden, blev formeldte stykke tilstået skoleembedet uden nogen form forlangende af godtgørelse i penge eller andet derfor. Dette bekræfte vi undertegnede eiere i fællesjorden under vor underskrift.

På præsteembedets vegne C.H. Hubener, Niels Poulsen, Christian Jensen, Jens Bak, Daniel Nielsen, Laus Jensen, Søren Nielsen Bak, Peder Christian, Andreas Madsen, Anders Mikkelsen, C. Sørensen, Jens Pedersens enke.

Den 24. april 1862 var sogneforstanderne af Røgen skoledistrikt tilligemed to mænd, som vare udvalgte dertil, nemlig gdr. Søren Bach af Oustrup og husmand Søren Andersen i Lyngby, mødte på pladsen for den nye skole (nu Toustrupvej 31), for at syne materialerne, og nærværende var tillige muremester Smith, som ved licitationen havde påtaget sig at bygge skolen efter tinglæste conditioner.

Synet dømte om murstenene, at de vare gode ude, dog var der iblandt de halvbrændte nogle, som var røgede og et par læs simple nok, som bør om muligt, især hvad de første angår, anbringes i bagmuren eller steder hvor de ere mindre kjendte.

På bjælker, tømmer, lægter og fjel som vare på pladsen var intet at ud sætte, men fandtes efter conditionerne og gode. Envidere blev de færdige døre og vindueskarme, samt vinduer og døre synet, og materialet fandtes godt og arbeidet godt og akkurat. Men der skulle foretages forandring ved vindueskarmene i skolestuen, hvor en bredere liste forenden gjordes fornødent, da der senere var bestemt, at sidevæggene skulle være 1 1/2 steensmur, mod at den østre ende af skolehuset kun blev 1 steensmur. For denne liste, eller rettere planke, samt hvad flere sten der

medgår foruden hvad spares ved enden, og for at sætte alle sokler under skillerummene i skolehuset også med 1 1/2 steen, har Smith forlangt:

For vindueskarmenes forandring i skolestuen	5 Rd.
For flere sten og kalk til forandring i skolestue	7 Rd.
For flere sten til sokkel under skillerum	13 Rd.
	ialt 25 Rd.

På denne fordring indgik forstanderskabet, da det var til bygningens bedste og tilstod den fordrede sum derfor, dog med hensyn til konditionerne om de 20 Rd. som står åben til videre afgjørelse.

Oktober 1862. Sogneforstanderskabet var samlet i Røgen skole i anledning af licitation over gårds- og gymnastikpladsens planering ved den nye skole, som opråbtes på følgende betingelser. Jordarbejdet på gårdspladsen udføres ved at de kastede huller fyldes af det omkringværende overflødige jord ved at føre det deri ved kastning og tilkjørsel på hjulbører, som den der overtager arbejdet udfører ved egen kraft. Hvad der for resten skal bortkjøres derfra, samt fra gymnastikpladsen, dertil leveres vogne på omgang af districtet, men pålæsning af vognene, som den øvrige planering udføres af den, som påtager sig arbejdet, og den afleverer da såvel gårdspladsen som gymnastikpladsen planeret jævn og ordentligt efter de ansatte mål. Vognene møder kl. 7 og til 11 1/2 formiddag og kl. 1 til 5 1/2 eftermiddag og hver gang to vogne med forspænd.

Gårdspladsen skal således planeres, at den yderste steen af pikningen omkring husene står en tomme over den planerede plads. Gymnastikpladsen planeres efter den ved veien værende grønne grøvtkant, således, at 1 alen af denne bliver stående urørt og med en stigning af høist 10 a 12 tommer. I det hele står arbejdet under sogneforstanderskabets tilsyn. Arbejdet opråbtes først i 2 dele, gårdspladsen og gymnastikpladsen

For gårdspladsen var det mindste bud Niels Mousen til 9 Rd.5mk og for gymnastikpladsen var Do. Christian Jensen til 9 Rd. Det hele opråbtes og for det mindste bud var 15 Rd. af Niels Mousen og Rasmus Hansen i forening, og det tilsloges dem for dette bud.

Dernæst liciteredes bort de 6 favne bølgebrænde til Røgen skole, som skal være forsvarligt favnbrænde og af sædvanlig mål, intet knibbel-

brænde deriblandt. Dette leveres fra 1. januar til 1. maj og betalingen erlægges, når det er leveret og kjendt gyldig, den 1. eller 2. maj. Det opråbtes for 2 favne som Knud Poulsen tilsloges for 13 Rd. 5 mk. Dernæst atter 2 favne som Christen Jelling tilsloges for 13 Rd. 5 mk. Og to favne som tilsloges Christian Jensen for 13 Rd. 4 mk. Dernæst opråbtes alle 6 favne under eet og det tilsloges Gdm. Christian Jensen for 40 Rd.

Stendiget omkring haven langs vejen opråbtes til omsætning fra grunden af, og af en højde af 1 1/2 alen - 30 favne, som tilsloges husmand Niels Sørensen / Poulsen i Røgen for 5 Rd. Samme blev også tilslået stengjærdet ved skolens have for 1 mk. pr. favn, mod at han vedligeholder det i 3 år.

I oktober 1862 modtager sognerådet et brev fra Skolelærer Thiesen i Farre. Han beder om at få udbedret nogle mangler ved skolen. a) et ordentlig lovmæssig locum, b) ovnen omsættes, c) en vindovn i skolen, d) et par tylt simple fjel til at aflukke et foderrum og balke for laden, e) et trug til brønden, f) muurarbejde ved skolen, g) lovlig hegns istandsættelse mellem ham og Necklemann. Disse mangler mentes at burde, såvidt muligen afhjælpes. Med hensyn til heget mentes at det var temlig sildig at istandsætte nu i efteråret, men burde opsættes til foråret, når til den tid det rette skjel kan affattes efter skjøn.

Juni 1865 var et sogneforstanderskabsmøde i Farre skole i anledning af et andragende til skoledirectionen, fra skolelærer Thiesen, hvori han gør en begæring om det ikke var rettest, at der blev arbejdet hen til en ny skoles opførelse, da han leed så meget af fugt i den nuværende, og ville, uagtet den undergik en hovedreparation for 6 år siden, fordre en temmelig stor reparation nu og måske fremdeles.

I anledning af dette andragende formentet sogneforstanderskabet, at det ville finde stor misnøie blandt de fleste beboere, at nedrive den gamle skole, som for 6 år siden var repareret og som kostede kommunen 900 R. Det kan vel ikke nægtes, at det synes at have været en fejl beslutning, som den gang toges, nemlig at reparere og bygge et nyt stykke til den gamle, istedet for, som den gang var under overveielse, og hvorfor en stor del af beboerne stemte, at bygge en ny skole på et andet sted, hvor den var mindre udsat for fugtighed. I det hele synes det, at skolebygningen

under reparationen, burde have været trukket nærmere veien, og længer væk fra den høje skrænt, som ligger temmelig nær ved siden af bygningen mod vest. Imidlertid ligger den nu der, og forstanderskabet mener, at der nu ikke er andet at gøre, end at ydreligere forsøge, hvad der kunne gøres for at lede fugtigheden bort. Der var lagt en dræningsrende langs skolens vestre side tæt ved fodstykket, men den har ikke hjulpet noget. Dog da den er lagt i en grund af ler og mergel, er det vel grunden til at den ikke trækker. Nu er bleven graven en grøvt lidt længere ude ved bakken, denne er fyldt med sten, og pikningen ved huset er taget op og sunket med en stor hældning fra huset og bakken, og med en dyb rende-sten i midten. Sogneforstanderskabet formener, om det ikke måtte først erfares, hvad dette vil hjælpe, og skulle det vise sig, at fugtigheden dermed vil aftage betydelig, da at søge siden at råde bod derpå ved indvendig paneling, og med alvorlig reparation. Da det som sagt ville være for stor en bekostning at rive hele bygningen ned og bygge en ny. At fugtigheden har været betydelig, og skadet både lærerens bohøve og hans families helbred, og at det ikke kan forsvares, at det vedbliver fremdeles at være som hidtil, så må forstanderskabet indrømme, men kan fugtigheden forhindres nogenlunde, og der så sørges for at lejligheden bliver lidt bedre indrettet, tør det ikke stemme for at kommunen sættes i den store bekostning at bygge nu en ny skole.

C.H. Hubner, Jens Pedersen, Jens Christensen, Jens Andersen, Niels Pedersen, Knud Nielsen, Peder Michelsen

1861. Beboerne på Farre Hede får afslag om at bygge en skole på Heden og henvistes til indtil videre at søge, som fremdeles Farre skole med deres børn, med mindre de på anden lovmedholdig måde drage omsorg for deres undervisning.

Friskole i Røgen

I 1877 blev der oprettet en friskole for Røgen og omegn, og den blev en så volsom konkurrent til folkeskolen, at der i flere år overhovedet ingen børn gik i folkeskolen. Den kommunalt ansatte lærer kunne i flere år hæve sin løn uden at undervise et eneste barn. Årsagen var selvfølgelig ikke, at man var imod folkeskolen, men fordi man ikke kunne lide den

ansatte lærer. Ved at boykotte skolen, håbede man, at læreren ville blive afskediget.

Den omtalte friskole lå på Toustrupvej nr. 70. Denne friskole startede i 1868 som højskole, med det formål at give unge karle en sund, folkelig og menneskelig oplysning. Højskolen blev startet af landstingsmand gdr. Niels Poulsen (se årsskriftet 1993 side 7) som i forbindelse med sine besøg i København, var blevet inspireret og begejstret for de Gruntvigske tanke og ideer. Højskolen var ikke stor, men alligevel fungerede den som skole med mulighed for kost og logi for de ca. 20 elever. De unge mænd boede på en sovesal i ejendommens loftetage, som det dengang var skik, to i hver seng.

Den 28. feb 1877 er der et avertissement i en avis; der står

„Røgen folkehøjskole åbnes for unge piger, tirsdagen d. 1. maj med et møde på skolen, eftermiddag kl. 2. Betalingen er 28,- kr. månedlig for kost og ophold, 8,- kr for undervisning. Sengeklæder må medbringes af dem, som vil bo på skolen. Indmeldelser modtager skolens forstander N. Vigtoft.

Røgind, over Hammel, i februar 1877

Højskolen blev ikke gammel, og i 1877 blev den omdannet til friskole og blev som sagt en alvorlig konkurrent til folkeskolen. Den første lærer i friskolen var P Eskesen.

Friskolen fik efterhånden mindre og mindre tilslutning af elever, og den sidste lærerinde frk. Karoline Jensen, skiftede over til den nyoprettede forskole. Der fungerede hun til 1911, hvor hun blev syg, og frk. Ingeborg Lassen, lærer Hans Henrik Lassens datter, blev ansat som vikar.

I feb. 1887 meddeler Kirke og Undervisningsministeriet at skolelærerembedernes reguleringssum i tiåret 1886 til 1896 er ansat til 1.317,- kr for Røgen skoler og 1.394,- kr. for Farre skoler.

Året før havde Røgen Sporup Sogneråd tildelt Farre private skole 500,- kr og læreren fik 60,- kr og Farre private pigeskole, 50,- kr og lærerinden 24,- kr (en krone pr. elev). I Røgen Friskole fik lærerinden 17,- kr.

Men vi kan se, at lærer Gams elever skal betale mulkt for ulovlig skoleforsømmelse.

Farre Private Pigeskole

Der er ikke i sognerådets forhandlingsprotokol nævnt noget om en privat pigeskole før 1884, hvor der gives et tilskud til Gams private skole og til den private pigeskole. Men i folketællingen 1880 er der i et hus en ugift lærerinde, indsidder

ELISABETH JULIANE SKJØDT, 50 år gl, f.i Vivild.

I 1884 fra Skannerup kirkebog og et skiftebrev kendes navnet på lærerinden i Farre:

POULINE KRISTINE SØRENSEN BERGO, f. 22.3.1860 i Vedskovgaard i Skannerup sogn. Hendes far var gårdejer her, men solgte senere og var ved sin død i 1874 gartner i Sorring. Han døde under et ophold hos datteren i Farre.

Da sogneraadet i 1890 har bygget ny skole i Farre og vedtaget at bygge hedeskolen, bestemtes at de to skoler skulle være kommunale fællesskoler. Pigeskolen er sikkert da nedlagt. Der er heller ingen lærerinde nævnt i Farre i folketællingen 1890.

I april 1887 foregår der en forhandling med Købmand N. P. Holm; paa torvet i Farre, om et hegn mellem hans have og skolens gymnastikplads. Hans have lå noget højere, så han havde sat et hegn af granstænger tæt op til pladsen, nederst ved skråningen, og fyldt jord op til hegnen, i omtrent 1 1/2 alens højde.

Det mener sognerådet er uforsvarligt, da det simple granhegn ikke kan holde jorden. Købmand Holm indv. i at sætte et nyt hegn op og holde det vedlige.

Juni 1887 kom der et andragende fra 55 beboere i Farre om at bygge en ny skole. Sognerådet svarer: at man godt kan se at det er tiltrængt, men på grund af dårlige økonomiske forhold, ikke i øjeblikket kan bestemme sig. Det vil være upraktisk at bygge både en pige og en drengeskole i Farre, da man jo ville risikere at komme til at bygge en skole i Heden

bag efter, hvortil man skulle synes at beboerne har berettiget krav. Sognerådet mener at det ville være heldigere at dele Sporup sogn i to skoledistrikter, med to skoler, en i Farre og en i Farre Hede, for 29 beboere i Farre Hede er kommet med et forslag om også at bygge der.

August 1887 Beboerne i Farre er utilfredse med sognerådets svar angående deres krav om en ny skole, så derfor sender de et andragende til ministeriet om at tvinge sognerådet til at bygge. Det blev behandlet på et møde i Skanderborg, man udnævnte amtrådsmedlem Grev Friis og A. Byriel Jensen til at forhandle med sognerådet. Senere blev der afholdt et møde i Farre skole med beboerne. Man enedes om to skoler, en i Farre, og en i Farre Hede, begge til fællesundervisning.

I februar 1888 får kommunen en skrivelse fra Skoledirektionen om at anlægge en gymnastikplads ved Farre Hedeskole, men man søger om udsættelse, da skolen om 2 år flyttes ud i Heden.

Feb. 1889 - Sagen om skolebyggerierne har ligget stille, det tages igen op på et sognerådsmøde, men det vedtages at udsætte det endnu et år.

Men i juni måned sker der alligevel noget. Ved en sammenkomst hos Provst Møller i Hammel bliver sagen drøftet igen. De forskellige tilbud

Farre Hedeskole

om byggepladser tages i øjesyn. Det blev vedtaget at sammenkalde beboerne og lade dem stemme for valget mellem tilbud fra Højer Sporuplund og Smed Søren Peter Rasmussen Farre. Resultatet af afstemningen blev, at der skulle bygges en skole på bysmediens ejendom, hvor han har tilbudt to tdr. land for en pris af 300.- kr

Afstemningen om hvor Hedeskolen skulle ligge blev, at den skulle lægges i nærheden af boelsmand Niels Kjeldsen, enten på hans eller hans naboes mark.

Efter afstemningen fremsatte flertallet af sognerådet protest, mod at bygge en skole på en så afsides plads, da der var sikkerhed for at byskolen snart ville blive overfyldt. Samtidig blev det oplyst at en enkelt af beboerne mangler vej dertil, og nogle flere skulle gå en omvej for at komme dertil.

I august kommer der et andragende fra 47 beboere om at få byskolen lagt på Højers gård i bakket og Hedeskolen ved Christian Rasmussens bopæl, med hensyn til hvor vand findes. Ved afstemning i sognerådet fik begge foranførte steder flertal.

Men i et andet brev står der: Ved sognerådsmødet 11. juni var beboerne indkaldt for at bestemme plads til byskolen i Farre og to trediedele stemte da for smedens toft i byen, men det blev af et flertal af sognerådet forkastet. Dette anser vi for barnlig af natur, derfor nedlægger vi protest.

Farre Hedeskole

Okt. 1889 indstiller man til ministeriet at oprette et nyt skoledistrikt, bestående af Farre store Hede beboere - beboere mellem Skjørringvejen og Bredbak, beboerne i den Lille Hede, samt de beboere vest for Skjørringvejen til Røddikgårdens mark, dog ikke længere i syd end til Ruebakken. Ved vejføringen vedtages at de to gårde der ligger nord for heden, nemlig Svingelgården og Niels Kristensens, samt privatlærer Gams gård, gå ind under samme distrikt. - I samme møde bestemmes a lærernes løn sættes til 600.- kr i pengeløn, foruden skolebolig og have samt fire favne brænde. Boligen skulle være for en gift lærer.

13. april 1906 havde man fået 9 ansøgninger til det ledige eembede ved Farre hedeskole. Sognerådet indstillede følgende:

1. Seminarist Melbye Nielsen
2. lærer J. Th. Jensen, Virring
3. Lærer Rasmus V. Nielsen, Lillering.

Men da det trak længe ud med ansættelsen, anmoder Provsten sognerådet om at ansætte en vikar i embedet fra 1. okt.

Men det trak stadig ud. - Ved et sognerådsmøde i nov., hvor skolekommissionen var tilsagt, men ingen mødte, skulle foretages indstilling af en vikar til embedet. Der var tre ansøgninger tilsendt fra skoledirektionen. Sognerådet indstillede seminarist J. Andr. Jensen, Gudum Remmer, Lemvig. Niels Melby Nielsen blev endelig fastansat i 1907.

Lærer Morten Peder Gam Farre Hedeskole

M.P. Gam blev født i Farre d. 6. Juni 1846, søn af skolelærer Poul Gam. Farre-by. Han blev gift med Mette Marie Jensen, i Sporup kirke d. 11. marts 1870. Efter den tredje barnefødsel døde hun af barselsfeber, d. 26 aug. 1881.

Morten Peder Gam, ville som sin far også gerne være lærer, men opnåede dog kun at få første del af sin lærereksamen. Efter at have opgivet studiet, tog han hjem til Farre for at blive landmand. Her begyndte han i 1887 ved siden af landbruget dog at undervise. Først i en privatskole i Farre by nu Gl. Skanderborgvej 137; men da han gennem sit giftermål med Mette Marie fik en ejendom på Farre Hede nu Skjørringvej 30, fortsatte han der med at undervise der. Det startede som en friskole, men blev efterhånden skole for alle hedens beboere. Da der blev bygget en rigtig kommuneskole på heden, ønskede beboerne at han skulle ansættes der. Trods den manglende eksamen, blev han ansat, og forblev der til 1905.

Johannes Rasmussen, Skjørringvej 65, fortalte før sin død

Lærer Gam flyttede ind i den nyopførte Hedeskole, men var der kun i få år, for på grund af dårligt hjerte fik han sin afsked, men han opnåede alligevel at blive 101 år. (Se årsskrift 1990 side 54).

Efter lærer Gam kom Melbye Nielsen, ca. 1906. Men da han først skulle være soldat efter sin læreruddannelse, havde skolen en vikar de første år. Der var 6-7 tdr. land til skolen. Medens Gam var lærer, drev han selv jorden i sommerferien, som begyndte når der var høst, så tog han ud på høstarbejde, med leen, først på Kraruplund og siden høstede han sin egen mark. Når børnene igen begyndte i skolen, blev de stillet op på en lang række langs kornnegene ude på marken og så fik de hver et neg under armen og bar det hjem til skolen, hvor det blev lagt ved lugen op til halmloftet, så stak Gam det op til sin kone, som var der oppe. Han havde ingen heste, dem lånte han på gårdene.

Da Melbye Nielsen kom til skolen, forpagtede han jorden ud til Johannes's far. Men under den anden verdenskrig drev han det selv igen. Da krigen var forbi, forpagtede Jens Vitten jorden. Melbye Nielsen havde mange interesser, han havde en stor frugthave, og han var en ivrig biavler.

Johannes's far var den første der blev indskrevet i den nye skole, han var kun fem år, men somnabosøn til skolen fik han alligevel lov af lærer Gam.

Maj 1899. Det blev vedtaget at lærerne ved alle tre skoler, skal have en begyndelsesløn. Røgen skole og Farre byskole får 750.- plus 150.-kr. medens Farre Hedeskole må nøjes med 650.- kr.

Der forhandles sammen med skolekommissionen og bestyrelsen for friskolen i Røgen om at oprette en forskole i Røgen friskole. Bestyrelsen for friskolen indgik på at undervise børnene, med samme lærerinde som de har nu, med et tilskud fra kommunekassen på 250,- kr og et tilskud til friskolen på 150.-kr. for to år, fra januar 1900 at regne.

Den 26. okt 1899 laves der en skoleundervisningsplan

Det vedtages at ælste klasser skal møde fra 7 yngste fra 13-15, fi maj til sept. om vinteren fra 8-11 og 13-15.

Der forhandles om fourage til skolerne. Det vedtages at betale 85,50 til hver skole i stedet for foder, for året 1900.

Røgen Forskole.

I marts 1901 bliver det vedtaget at der skal bygges en ny forskole i Røgen. Men hvor den skal ligge, det er der uenighed om. Derfor indkalder sognerådet til et beboermøde i skolen, det skal foregå d. 25. marts kl. 2 eftermiddag, for at høre hvor beboerne mener den skal ligge, så den bedste plads kunne findes både for skolehusets og for undervisningens skyld.

Sognerådet havde vedtaget med 4 stemmer mod 3 at den skulle bygges på gårdejer J.P. Jensens jord, lige over for købmandens hus Toustrupvej 5. Mindretallet mente skolen skulle ligge lige over for kommuneskolen, da de anser dette for det heldigste for skolevæsenets fremtidige udvikling. - Det vedtages ved beboerafstemningen at bygge på J.P.Jensens jord, som kunne erhverves for 300.-kr.

Røgen Forskole

I maj 1901 ser sognerådet på tegninger til den nye forskole. Det er arkitekt C. Hansen, Hammel der skal stå for byggeriet. Tegningerne godkendes af sognerådet og sendes til Provst Møller i Hammel.

Den 28. juni 1901 var sognerådet samlet hos købmand Frederik Olesen i Røgen, hvor de afholder licitation over forskolebygningen. Tilbudene blev åbnet i de tilbydendes overværelse, og hvor arkitekt C. Hansen var til stede.

Den 30. juni overdrages arbejdet til tømrer Knud C. Nielsen, Røgen, til en pris af 5.350.- kr.

Lærerinden frk. Karoline Jensen fastansættes og får 400.- kr. plus en krone pr. barn, samt 4 favne kløvet bøgetræ.

Den 28. okt. er sognerådet samlet for at bese den nye skolebygning. Den bliver godtaget, og tømrer K.C. Nielsen får udbetalt 5.350.- kr. plus 60. kr for ekstra arbejde. Men der skulle også sættes et stakit om skolen, de arbejde fik K.C. Nielsen også, til en pris af 2,65. pr løbende alen. Ligeledes skulle han lave et plankeværk af 2 alen høje egepæle, langs Jens F. Jensens vej, til en pris af 2,50.- pr. løbende alen. Og det skulle være tjæret og færdigt til d. 1. nov.

Renholdelse af skolerne

I juli 1905 får Røgen - Sporup kommune et cirkulære om at foranstaltningerne til at kommunens skoler bliver renholdte. Sognerådet vedtog at forhandle med lærerne om at påtage sig arbejdet. Men det har de åbenbart nægtet for i nov. kan vi se at man har ansat følgende til at udføre dette arbejde

Kirstine Kristensen, Røgen, skal have 100.- kr for at renholde Røgen hovedskole i årene 1905 og 06 fra november at regne. Og samme til at rengøre Røgen forskole. For 115.- kr for Farre byskole ansættes Anine Jespersen af Farre for 150.-. For Farre hedeskole: Jensine Karlsen og Maren Mikkelsen af Farre fik arbejdet for 200.- kr.

Forslag til skolernes renholdelse i henhold til lov nr. 69 af 14 april 1903 blev således vedtaget i samråd med Skolekommissionen i sognerådsmøde den 25 sept. 1905.

Der vil være at drage omsorg for, at klasseværelsernes gulve er fuldkommen tætte, og at den fornødne udkitning mellem brædderne foretages og vedligeholdes. - gulvene skulle være ferniserede, malede, dækkede med linolium, eller på anden lignende måde være beskyttede mod fugtighed. Ved fremtidig indretning af klasseværelser skal det iagttages at væggene glittes.

2.

Klasseværelserne skulle daglig udluftes, såvel før undervisningens begyndelse som i fremtiden mellem timerne og efter undervisningens slutning.

3.

Skolebordene med bænke og katedre skulle daglig aftørres med en fugtig klud.

4.

Gulvene skulle vaskes daglig, een gang ugentlig - sammen med panelerne - med sæbevand.

5.

Klasseværelserne skulle mindst een gang om året underkastes en hovedrengøring.

6.

Det er ubetinget forbudt at spytte på gulvene i Klasseværelserne ligeså lidt som spyt må anvendes til rensning af tavlerne (vægtavler såvel som håndtavler). Der indføres en svamp for hver 2 mands bord og et fad med vand til afbenyttelse for hele skolen. Ligeledes udsættes 2 spytkummer i hver skole. Disse skulle stadig være forsynet med vand, og daglig rengøres.

7.

Skolens retirade skulle til enhver tid holdes rene, og det må nøje overholdes at de tømmes, forinden de er overfyldte. Pissouerene skulle daglig udskylles.

8.

De ovenfor under 1. og 6. fastsatte bestemmelser kommer efter omstændighederne også til anvendelse på forstuer.

9.

Skolebørnene må kun i tilfælde af ugunstigt vejr opholde sig i skolelokalerne i fritiden, mellem timerne. Med undtagelse af Røgen Hovedskole, hvor ingen spisestue forefindes.

10.

Den i 2. foreskrevne udluftning påhviler vedkommende lærer. (lærerinde og forskolelærerinder).

Det påhviler kommunalbestyrelsen at drage omsorg for at skolelokalerne renholdes i overensstemmelse med nærværende vedtægt, samt at udrede de dermed forbundne omkostninger.

12.

Skolekommisionen har at forvisse sig om, at denne vedtægts foreskrifter nøje overholdes. Denne vedtægt træder i kraft den 1. november 1905.

Farre Hougaard 1482-1857.

Af: Jens Mandrup Frandsen

Anno 1482 Sandemands-brev udstedt på Gjern Herreds Ting Løverdagen efter Kelds Dag, den 15. Julii.

Sandemands-Brevet udstedes til "beskeden Mand Anders Larsen i Fardo (Farre)", som ejede Skegeskovs Enemærker i Javngyde.

Aarhus By Dokumenter

Anno 1486, den 7 Julii, Forlig mellem Abed Christen i Øm Kloster og Borgmestre og Raad og Almuen, at de skulle være frie for Borggeld og Stadepenge i Rye. Alle Mænd dette Brev se eller høre kundgøre vi Ejler med Guds Naade Biskop i Aarhus, at Aar efter Guds Byrd 1486 den Fredag nest for Sanct Knuds Koningsdag (10. Juli), nærværende och overværedes Hans Lykke af Rudgaard, erik Western af Søbygaard, Jes Nielsen af Restrop, Johan Leno af Maarslet, Claus Steen af Torsølund, Væbner Orm i Shomstrup, Andhers Bonde i Fardov (Farre), Jes Bondesen i Sorring, Oluf Nielsen i Stilling och jes Mickelsen i Messing: (Anders Bonde i Farre nævnes 1499). Efter senere arvesager har Anders Larsen Bonde boet på gården i Farre.

Tingsvinde fra Gjern Herredsting Anno 1522

Var skikket Seyr Lauridsen i Sorring d. 29-1-1569. Dertil svarede farne Seyr Lauridsen, af samme gammel Brev såvel er hannem anrørig, at da sådan brev ginge skulle hans bedstefader Seyer Bondesen således udi sin lod samme Skovskifte have fået og fremlagde et tings vinde af gjern Herredsting år 1522 udgivet at Sejer Bund haver standet der til Tinge, og forbuden nogen at hugge aller hugge lade i det stykke skov liggende i et stykke eng i Karballe Mark, som kaldes Logens Skov og Eng, som hans Mor og hendes Medarving blev udlagt af Nis Andersen og Per Andersen. Deslige haver Mads Røgind og Anders Terkildsen af Voldby vinder, at Mads Røgind haver haft forne Eng i Leje af Sejer Bundsen 17 samfulde år, og at Sejer Bundsen haver haft forne Eng ulast og uhaevd i forne år.

Farre Hougaard 1482-1857

Kongelig Bevilling dateret 5-3-1525

Wi Frederich den I af Guds Naade Dannemarch, Wenders og Gothers Koning, Konning til Norge, Hertug i Slesvig, Holstein etc. giøre alle Witterligt, at Wi nu af Wor fornemmelig Gunst og naade, have undt og tilladet og med dette Wort aabne Brew under og tillader at denne Brew wiiser Jens Seyersen i Farre, maae og skal have, nyde, bruge og beholde denne Wor og kronet Bondegaard i Farre, som hans Bedstefader boede udi, og før hannem haft haver; Sammeledes hans ægte Hustrue Anne Brodsdatter og deres ægte Børn efter dennem og deres Arvinger.

Ved et Samfrænderskifte 1560 nævnes, at Sejer Bundsens Hustrue hed Margrethe og at de var medejer af den gård, som Jens Sejersen overtog, han udkøbte sin søster Kirsten Sejersdatter og var således ejer af 2/3 af gården. Men 3 kvinder Dorte Simonsdatter, Karen Simonsdatter og Mette Jensdatter (antagelig kusiner til Jens Sejersen) ejede 1/3 af gården, som de havde arvet. De 2 første solgte deres part til Jørgen Mogensen i Farre. Ved en Herredsdagsdom blev Jens Sejersen tilkendt gården mod at han betalte "skæppeskyld" til de andre medarvinger.

Jens Sejersen havde 2 brødre Laurits og iver, der boede i Sorring. Laurits kom for vare, at slå broderen Iver ihjel, men blev dog "lyst til sin fred" ved Herredsretten. Dengang fandtes der kun 2 domme for manddrab, nemlig "til sin fred" og "fra sin fred". Blev de dømt "til sin fred", skulle de betale "mandebod". Blev de derimod dømt "fra sin fred", var de fredløse, dog med en dag og en nats frist.

Jens Sejersen købte også en anden gård "Bratsensgaard" i Farre af Las Pallesens arvinger: Poul, Palli og Jens Lassen og Svend Berth på sin hustrus vegne, skødebrevet var fra 1527.

Desuden havde Jens Sejersen også købt Skegge Skov og Skegge Mark i Tulstrup Sogn i Gjern Herred af sin frænde Mads Nielsen i Resendal i Gødvad Sogn, søn af Niels Mikkelsen og Kirsten Madsdatter i Resendal; men Mads Nielsens søskende og deres ægtefæller ville have dette skøde tilbagedømt, hvorom der i Kongens Retterbog, Rigens Dombog 1554-55 findes flere retssager. I 1533 fik Jens Sejersen kongebrev på at opføre en vandmølle på sin mark og fik samtidig med Borgerskab i Aarhus.

I 1544 eller 1545 blev Jens Sejersens myrdet af Søren Büg, der blev fredløs, og meddelagtig var Søren Skrøder i Lyngby og Christen Bagge i Sorring, der var gift med Iver Sejersens datter.

Jens Sejersens børn og svigerbørn anlægger sag ved Kongens Retterting, - for at de nogen tid siden forleden skulle have sagt deres Fader at have haft en fri og frilig lejde, for hans modstander ved navn Søren Büg, og at der han kom tilstede skal formente Søren Büg udi deres nærværende have slået dennim ihjel.

Sammeledes for et vidne de siden udgivet have om samme Manddrab, hvorledes der med skal være tilgaget. Og de mener det ikke saa nøjagtigt at være, som det sig burde.

Og desligeste havde de i rette stævnet Christen Bagge i Sorring, for han skulle have stunget deres Fader et Sting udi hans side. Og der for dette og forfulgte hannem på fredløs maal, fordi han det ikke skulle gjort forligen.

Da fremkom for os fornævnte gode Mænd, og berettede at de ingen fri lejde tilsagde deres Fader, men var dennum vitterligt og imod at så ske skulle. Og mente at efterdi, at den som Gerningen gjort haver, er der for flyet og bleven landflygtig. Og mener dennem, at ikke være pligtig at stande dennum til rette for den sag i nogen måde.

I 1560 bliver der holdt samfrændeskifte efter jens Sejersens, hans Enke Anne Jenses fremlægger skøde og Kongelig Majestæts Domm over Gården i Farre. Anne Jenses bor da i Aarhus, hvor hendes 2 svigersønner Bertel Sørensen rådmand og Knud Jensen borger udi Aarhus også bor, medens Peder Jensen (svigersøn) er borger udi Randers. I skiftet nævnes at Jens Sejersens havde holdt den tredje Deel i sin Gaard i Farre som han selv var iboende, som Jens Sejersens havde forhvervet sig det han skulle have, nyde, bruge og beholde samme fornevnte Gaard i Farre og hans Børn og Hustruefter hannem.

Palmesøndag 1575 er der igen samfrændeskifte i salig Jens sejersens gård i Farre, af de 10 samfrænder var de 6 identiske med de 6 af de 10 samfrænder, der 1580 var med til skiftet efter herredsfoged Anders Bonde i Oustrup.

Jens Sejersens Enke Anne Brodsdatter bori Aarhus, hvor hendes bror rådmand Poul Brod også boede. Anne Jenses kaldes nu Anne Bortils, så hun må være bleven gift igen. Salig Jens Sejersens bror salig Laurits Sejersens enke og børn fra Sorring møder op, idet sønnen Sejer Lauritsen på egne vegne og sine søskendes vegne og sin moders vegne kræver halvdelen af, hvad Jens sejersens var ejer af, deriblandt en Gård i Torring, som Hans Larsen nu iboer, halvparten af gården i Farre, idet Jens Sejersens havde købt en trediepart af sin søster Kirsten Seiersdatter, som også var Laurits Seiersens søster, desuden ejede Jens Sejersens tvende gårde i Skjellerup, som Seier Lauridsen og hans bror Iver Lauridsen krævede halvdelen af. Der står også at Jens Sejersens havde købt af Jens Sørensen og Birgitte Andersdatter i Farre ald den Lod og deel, som de havde i gården. Birgitte Andersdatter har vel været datter af Anders Larsen Bonde i Farre og således Fæster eller Moster til Jens seiersens. Nu ser det unægteligt mærkeligt ud, at Laurits Sejersens 2 sønner Sejer og iver kræver halvparten af det, som Jens Sejersens ejede, da han både har børn og svigerbørn. 3 svigersønner Bertel Sørensen, rådmand og Knud Jensen borger begge i aarhus samt Peder Jensen borger i randers, gift med Jens seiersens datter Margrethe jensdatter vel opkaldt efter Jens Seiersens mor Margrethe Seiers. Men set med datidens øjne: Fædrenes arv til Fædrenes side og Mødrenes arv til Mødrenes side, og da der kun nævnes 3 døtre og 3 svigersønner, så har Jens Seiersens antagelig ingen sønner haft, og dermed mener Seier Lauridsen og Iver Lauridsen sig arveberettiget efter ham. Samfrændeskiftet slutter: Under ed og til Høernes Widnesbyrd og dets tryggere forvaring at saa udi forskrevne Samfrænder Wor Indsige og Signeter her neden under. Datum: Palmesøndag 1575.

Ved Silkeborg Lens Jordebog 1586 nævnes Anne Jenses i Farre, hun giver i tiende: 6 skæpper Havre, 1 fjerding Smør, Leding 19.

Efter ovenstående har ejerfølgen været følgende:

Anders Larsen Bonde nævnt 1482 - 1486 - 1499

Sejer Bondsen og hustru Margrethe Sejers i Sorring nævnt 1522.

Jens Sejersens i Farre, kongelig bevilling 1525, boede der til 1544/45, da han blev myrdet af Søren Büg.

Jens Sejersens Enke Anne Brodsdatter eller Anne Jenses 1545-86, hun må have været omkring 80 år, da hun nævnes 1586.

Efter skøde af 9. december 1626 nævnes følgende:

5. Margrethe Jensdatter og hendes Mand Peder Jensen, borger udi Randers.
6. Gjertrud Pedersdatter gift med Laurs Jacobsen, rådmænd i Randers.
7. hendes børn nævnt ved skødet 9-12-1626, nemlig: a. Gjertrud Laursdatter i Randers - b. Jesper Laursen - c. Hans Laursen - d. Jørgen Laursen - e. Anne Laursdatter - f. Dorthe Laursdatter - g. Margrethe Laursdatter gift med Matthias Pedersen - h. Karen Laursdatter gift med Laurs Wognsen - i. halvbroderen Peder Sørensen. De 9 søskende boede henholdsvis i Randers, Mariager og Kolding.

I Silkeborg lens Jordebøger 1613-25 var gården beboet af en Thomas Pedersen. Da de andre 2 døtre af Jens seiersen og deres arvinger ikke nævnes, må de være døde uden børn.

Skøde af 9 December 1626.

Gjern Herredsting, Svend Knudsen i Sorring udi Dommers sted, Søren jensen i Sorring og Niels Nielsen i Herskind Tingskriver samt otte Danne-mænd. Vi hørde og saa samme dag paa fornevnte Ting: For Tingsdom stod Gertrud Pedersdatter og Laurs Jacobsens Arvinger og deres Wærger og did saa og efter udgivne Kiøbe-Brevs og Fuldmægtiges formelding har serdeles taget Jesper Pedersen i Oustrup udi Haand, og med deres frie Willie og Welraaed Hue, solgt skødet og aldeles afhændet fra dem og deres Arvinger og til fornævnte Jesper Pedersen og hans kiære Hus-true Ærlige og Welbyrdige Johanne Grøn og Deres Arvinger til evinde-lig Ejendom at have, nyde, bruge og beholde, een Deres Selv-Ejer Bondegaard i Farre Bye liggendes med Huuse, Gaard og Gaardsted, som Hans Jørgensen og Hans Pedersen nu iboer med des tilliggende Huuse og Boele som Rasmus Sørensen og Niels Sørensen Skomager, Jens Sø-rensen og Peder Sørensen Degn nu paaboer med ald des tilliggende gaardes Ejendom og Rettighed, Ager og Eng, Sporup Mark og Heste-hauge og tilliggende Skove og Krarup Enemærke, Hede og Fællid, Tørve-grøft og Lyngslet, Fiskevand og Fægang, waadt og tørt. Inden Helle uden alle Markskield, som der nu tilligger og af Arrilds Tid tilliget ha-ver og med rette bør at tillegges, være sig wed hvad Navn det haver og med bør at tillegges, være sig wed hvad Navn det helst heller med

nævnes kan, aldeles intet undtagen i nogen Maad, efter gamle Skøder og Adkomst Breves Formelding som Arvingerne arveligen tilfalder efter deres salige bedstemode Margrethe Jensdatter, som boede og døde i Randers, paa deres fornævnte Hustruer og egne Wejne. Derudi at have annammet og opbaaret Sølv Penge fyldest og fuldvær af fornævnte Jes-

Gravsten i Røgen kirke

per Pedersen og Hans Hustrue Johanne grøn for formelte Gaard og ald des rette tilliggende aldeles intet undtagen. Og blev bevist her for dom og Tingsvind af fornævnte Gaard og des rette tilliggende er Lovligen Loubøden her til Gjern Herredsting udi Tre Ting efter Loven saa fornævnte denne Skøde i Dag udgik og blev gjort der til Widnesbyrd. Actum Uit Supra.

Herredsfoged Anders Bonde nævnes i Sorring 1544 og 1548 og fra 1555 til sin død i Oustrup i Røgen Sogn 1580, ved samfrændeskiftet efter Anders Bonde, er 6 af de 10 samfrænder identiske med dem, der var med til Jens seiersens skifte 1675.

Anders Bonde blev efterfulgt af sin søn, Ridefoged Sejer Andersen Bonde, der havde oustrup til sin død 1598. Sejer Andersen Bonde var gift med Johanne Grøn. Hun var fra ormhoved i Tjørring sogn (v. Herning), datter af erik grøn og hustru Karine Bliksdatter. Efter sejer Bondes død blev Johanne Grøn gift året efter med Herredsfoged Jesper Pedersen, der var fra borum, søn af herredsfoged peder pedersen og Hustru Maren Andersdatter, Sejer bonde og johanne grøn havde tre børn: Anders sejersen, der kom til nslev at bo, Erich Sejersen, der kom til Vadsted at bo og datteren Karen Sejersdatter. der blev gift med Oluf Pedersen i Borum, en bror til Jesper Pedersen, der således vlev stedfar til Karen Sejersdatter. Johanne Grøn bekostede den gravsten, der findes indmuret, der findes indmuret i Røgen Kirkes Waabenhus. Da Johanne grøn er nævnt i skødet, så er hendes børn og børnebørn også arveberetigede til gården i Farre. Efter Johanne Grøn's død gifter Jesper pedersen sig med Karen Pedersdatter Munch, hun er datter af ridefoged Peder Pedersen og hustru Maren Nielsdatter Munch i Skjoldelev. Jesper Pedersen dør i efteråret 1650.

Løverdagen den 5. oktober 1650 var der Tingdag paa Gjern Herredsting. Herredsfoged Henrich Laursen, Kalbygaard og de 2 Tingdomsmænd Jens bertelsen, Tulstrup og Frank Nielsen i Sorring, paa fornævnte Ting var skikket Christen Pedersen i Farre, han ønskede (forlangte) og fik et fuldt Tings Winde af Otte dannemænd, der så og hørte at 10 arvinger efter Jesper Pedersen tog Christian Pedersen og hans Broder Peder Pedersen i Haand og skøder og aldeles afhænder ald den Lod og Part, de haver i den halve Selvejgaard i Farre, som jens Jensen paaboer og et

Bolig Søren Hammel paaboer og et Bolig Rasmus Jensen paaboer, saa og de tvende Parter som Peder Sørensen Degn haver i brug udi hestehaven og en Eng dertil ligger og halvparten af Krarup Enemærke og et Gadehuus Niels Christensen paaboer, saa og hvis Ejendom dertil ligger udi Sporup og Farre Mark. Saavel dennem var arvelig tilfalden after salig afgangne Jesper Pedersen, som boede og døde i Oustrup med ald sin rette tilliggelse Retlighed og herlighed i Bye og mark være sig udi Huusbygning, Ager og Eng, Skov og Mark, Hede og Fællet, Mose og kiær, Fiske vand og Fægang, Waadt og Tørt aldeles intet undtagen i nogen maade, at de have annammet og opbaaret Sølv Penning fyldest og fuld Wærdi af fornævnte Christian Pedersen og Peder Pedersen for fornævnte halve Gaard, Boele og Gadehuuse, som forskrevne staar. Fornævnte Gaard, Boels og Gadehuuse og ald forskreven Ejendom, var Lovlig Loubøden udi 3 samfulde ting, før dens Skøde i Dag blev gjort og beskrevet, der til ydermere Widnesbyrd haver forskrevne Arvinger med os deres Zigneter undertrykt og deres Hænder underskrevet. Dato 5. Oktober 1650.

Løverdagen den 25. Januar 1651 var der Tingdag paa Gjern Herredsting og da blev Skødet og de forskellige Arvinger gentaget, dog blev Peder Pedersens navn nævnt før end Christian pedersens navn, blev bevist for Tingsdom, at samme Arvelodder var udi 3 Ting Loubuden, før denne Skøde i Dag blev gjort og beskrevet. Des til ydermere Widnesbyrd, hvor forskrevne Arvinger med os en Part deres Zigneter undertrykt og en Part deres Egne Hænders underskrevet. Dato 25. Januar 1651.

Løverdagen den 4 December 1652 var der Tingdag paa Gjern Herredsting, og da blev Skødet igen gentaget, da man den 25. Januar 1651 havde glemmt at indkalde Peder Sørensen i Herskind, hvis Hustru Karen Olufsdatter var Datter af Oluf Pedersen og Karen Sejersdatter Bonde i Borum og saaledes arveberettiget efter Jesper Pedersen og Johanne grøn i Oustrup. Hele proceduren og nedfældning af Skødet var det samme, som ved de 2 foregående tingdage.

Brødrene Peder Pedersen født 1605 og Christian Pedersen født 1610/15. Fra før 1650 boede de to brødre i Farre. Men slægten stammede vist fra (Sdr.) Galten By og Sogn, idet sager på Framlev Herredsting 10. april 1661, 25. januar, 25. februar og 8. april 1665 viser, at brødrene havde pantrettigheder i Morten og Søren Nielsens paaboende gaard i

Galten og at Christen Pedersen ønskede at erhverve sig hele gaarden, fordi den tilforn havde været hans forfaders gods og ejendom. Christen Pedersen ejede en anden Gaard i Galten, som han i drukkenskab solgte til en Kaptajnløjtnant og den 31. juli 1672 den samme gård til beboeren.

Den 25. april 1668 klagede Christen Pedersen i Farre paa herredstinget over Christen Hansen Guldsmed fordi denne palmesøndag havde overfaldethans hustru Anne Jensdatter på vej hjem fra Kirke med trusler, "skælden og overfart", saa hun snart ikke vidste, "at komme fra hannem med velmagt og helbred". - Det var også Christen Hansen Guldsmeds datter Karen, der med gift myrdede sin mand Laurids Fogh i aaret 1668. For denne grumme udaad blev hun halshugget.

Gravsten i Sporup Kirke

Christen Pedersen og hustru Anne Jensdatter skænkede 1671 Kalk og Disk til Sporup Kirke, hvilke findes endnu.

aar 1673 lod Christen Pedersen fremstille en stor Gravsten af rødlig kalksten 162 x 107 cm til familiens begravelse i Sporup Kirke. Ifølge indskriften skulle stenen dække, dels over Christen Pedersen, født i Farre og død der 16-- , --Aar gammel, og hustru Anne Jensdatter, født i Væth og død (1702), (66) aar gammel, der havde levet i ægteskab -- aar, og dels over hans broder, velagte karl Peder Pedersen, født i Farre og død der 20 Juni 1670, 65 aar gammel. - "Gud gifve dennem en glædelig och erefuld opstandelse 1673". Over indskriften reliefportrætter af de tre. Broderen Peder er fremstillet som halv figur i midten i bedestilling. Haaret er skulderlangt. Overskægget fint svunget, hageskægget spidst. Han bærer en folderig kappe med flad rund krave. Ægteparret, der staar i trekvartfigur bagved ham, ses ligeledes i bøn, mens hans ansigtstræk forekommer yngre, hans hageskæg er afrundet, kraven firkantet. Hans hustru bærer folderig kappe med skulderslag, under hendes hue anes det finere lin. Indtil 1860'erne dækkede stenen graven i midtergangen foran koret, men blev så "henslængt" på kirkegården. Men siden 1891 har stenen været indmuret i en niche i skibets vestmur nær tårndør.

Christen Pedersens hustru Anne Jensdatter (Blach) født ca. 1642 i Væth, død 1702 og begravet 19. Juli 1702 i Sporup kirke. Anne jensdatter Blach var datter af gårdmand i Væth, Ørum Sogn Jens Madsen Bagger født senest 1620, død 1653/1663 og hustru Anne Jensdatter (Blach) født 1603/25, død 1653/63. Hun var født i Haldum, datter af gårdmand Jens Amdisen og hustru Kirsten Jensdatter (Blach), der igen var født i Blachernes selvejergård i Lerbjerg By og sogn, datter af Jens Christensen Blach og hustru Margrethe Andersdatter. Han var igen søn af selvejerbonde Christen Jensen Blach og hustru Mette i den gamle selvejergård Lerbjerggaard. Christen Jensen Blach blev født senest 1510 og er barnebarn af Steffen Blach, der nævnes i Lerbjerg 1478.

Gjern Herreds Tingbog, Tingdagen den 4. Aprilis 1668. Et skøde. For tingsdom stod hæderlige og vellærde Seyer Andersen, Latinsk Skolemester udi Faaborg, och udi Haand tag Christen Pedersen af Farre og med sin frie Villie och velberaade Hue, solgte, skodede og aldeles klarlig afhænder fra sig og sine Arfvinger den halve Selvejer Bondegaard i

Farre, som Mikkel Pedersen paaboer med tvende tilliggende Gade-Huuse samt Krarup Enemærke og da Seyer Andersen havde annammet og opbaaret af Christen Pedersen og hans Hustru Sølfpenning fyldent og fuld værd for Ejendom, tilstander han fornævnte Christen Pedersen och hans Hustrue og deres Arfvinger fornævnte halve Gaard, Gade-Huuse, Skov, Mark og Ejendom. Dato 4 Aprilii 1668.

Seyer Andersen Bonde blev præst i Hvirring 1668. Han var søn af herredsfoged Anders Sejersens Bonde, der igen var søn af Sejer Andersen Bonde og Hustru Johanne Grøn i Oustrup.

Matriklen 1662, Farre By, Gaard nr. 6, Ejer: Michel og Christen Pedersen, Hartkorn 5 - 3 - 3 - 0. Jordebog 1666, Farre By, Gaard nr. 6, Ejer: Michel og Christen Pedersen, Hartkorn 3 - 4 - 2 - 1.

Den 16. marts 1668 ved Gjern Herredsting nævnes Christen Pedersen i forbindelse med rettigheder i bl.a. Bjerrup Skov og et skovskifte i Farre Bys Skov ved Stenbroen. Disse ejendomme tilhørte fra gammel tid Sejer Andersen Bonde i Oustrup, Røgen Sogn, så på en eller anden måde synes Christen Pedersen altså at være beslægtet med den gamle Bondeslægt i Farre.

Christen pedersen døde ca. 1678 i Farre. Hans årlige landgilde til Silkeborg Slot 1666, var den samme som Anne Jenses 1586. Efter Christen Pedersens død ca. 1678 bliver Anne Jensdatter Blach gift igen ca. 1679 med Peter Rasmussen, Lillering.

Matriklen 1680, Farre By, Gaard nr. 6, Peder Rasmussen, Hartkorn 3 - 4 - 2 - 1. Markboogen 1683, Farre By, Sporup Sogn, Gaard nr. 6, Peder Rasmussen. Matriklen 1688, Farre By, Gaard nr. 5, Peder Rasmussen Selvejer, gammel Hartkorn 3 - 4 - 2 - 1. ny Hartkorn 12 - 4 - 2 - 2. Årsagen til den store stigning i Hartkorn er, at Sejer Andersens halve part Gaard er købt af Christen Pedersen den 4 - 4 - 1668.

Anne Jensdatter Blach fik i sine 2 ægteskaber 6 levedygtige børn

Anne Christensdatter født 1663/65, gift før 1685 med Mikkel Sørensen Blach i Lerbjerg.

2. Margrethe Christensdatter født 1663/75, gift før 1691 med Søren Nielsen Bejtrup, Gaardmand i Farre.
3. Karen Christensdatter født 1663/75, gift 1693 med Søren Pedersen Koch, Gaardmand i Wissing.
4. Peder Christensen født 1663/77, nævnt 1699 i Farre.
5. Anne Pedersdatter født senest 1682, død 1748 i Farre, Sporup Sogn. Gift 1699 i Sporup med Peder Christensen Hougaard født 1674 i Hadbjerg, død 1740, han overtog konens fødegård i Farre. Gården blev fra nu af kaldet Farre Hougård efter Peder Hougård.
6. Christen Pedersen Blach, født før 1690, død 1710 i København. Efter hans død på et af kongens skibe fulgte en retssag 1710.

Sporup Kirkebog 1699, Peder Christensen og Anne Pedersdatter, Trolovede den 6. April, Copulerede den 23. Juny.

Sporup Kirkebog 1702, den 19. July blev Peder Rasmussen Lillerings Hustru udi hendes Alders 66 Aar begravet.

Sporup Kirkebog 1704, trolovet 25. May og viet 23. November, Peder Rasmussen Lillering og Johanne Pedersdatter (Hende vides intet om).

Sporup Kirkebog 1719, den 2. May blev Peder Rasmussen Lillering hans Alders 87 Aar begravet.

Framlev - Gjern Herredsting

Claus Jetjen, Kongelig Majestæts, Herredsfoged til Framlev - Gjern Herredsting, Oluf Hansen Bramdrup, Skriver sammesteds, gjør vittellig, at Anno efter Guds Byrd 1699, Onsdagen den 19. April. Paa foranledning var skikket Erlig og Welagte unge Mand Peder Christensen Hougaard af Farre, som loulig Esket beder og fik et fuld Tingsvinde I otte Dannemænd, som saa og hørte at for Tingsdom stod Peder Rasmussen Lillering af Farre, tog udi Haand sin svingerson Peder Christensen Hougaard i Farre og paa Egne, Hustrue, Børn og Svigerbørns Vegne, alle Samtlige med deres fri Willie og Velberaadne Hue og Samtycke, Solgte, skødede og saaledes klarlig afhændede alt den Selv-Ejer Bonde-

Gaard i Farre med tilliggende Gade-Huuse og Enemærker, som bemeldte Peder Rasmussen Lillering paaboer, og skal Peder Christensen Hougaard af Farre og hans trolovede Fæstemø Anne Pedersdatter og deres Arvinger til evindeligt Ejendom, have, nye, bruge og beholde bemeldte Selvejer-Gaard, og blev bevert med Loubuds-Widne her af Retten udstedt 29. March sidst afvigte fornævnte Selvejergaard med ald sin tilliggende Ejendom var Louligen Loubøden i 4 samfulde Ting-Dage, før denne Skøde gik beskrevet. Hvor efter Peder Christensen Hougaard paa Egne og sin trolovede Fæstemø Anne Pedersdatter Wegne han Skøde og Ejendoms Tings-Winde begærendes beskrevet. Dets til Witterlighed under vores Forsegling Dato 19. Aprilii 1699. Claus Jessen - Olle Bramdrup.

Peder Christensen Hougaard var født 1674 i Hadbjerg Hougaard, døbt 19. januar.

Slægten Hougaard i Hadbjerg

Viborg Landsting Skøde og Panteprotokol dateret 6. april 1662, Hadbjerg Sogn og Bye, 1 Gaard Peder Christensen Hougaard. Ved et skøde dateret 2. februar 1667 giver Peder Christensen Hougaard i Tiende: 3 orte Rug, 15 orte Byg, 2 orte Havre, 2 Fjerding Smør, 1 Svin.

Hadbjerg kirkebog 1670. Den 20 Maj, begravet Karen Pedersdatter Hoffgaard.

Galten Herreds Tingbog 20. Juni 1670. Et arveafkald fra Mickel Ladtsen og Peder Ladtsen, Randers efter deres bror Knud Ladtsen i Hinge til deres søster Børn: Rasmus Pedersen i Essenbæk Ladegaard, Christen Pedersen i Hadbjerg, Peder Pedersen i Hadbjerg, Jens Nielsen i Hadbjerg paa sin Hustru Elle Pedersdatter Vegne, samtlige på Knud Pedersen Vegne, som er på Rejse til Norge.

Christen Pedersen Hoffgaard gift ca. 1671/72 med Mette Jensdatter, børn:

1. Peder Christensen Hougaard, døbt 19-1-1674 i Hadbjerg
2. Maren Christensdatter Hougaard, døbt 27-1-1679 i Hadbjerg
3. Peder Christensen Hougaard, døbt 21-6-1681 i Hadbjerg
4. Knud Christensen Hougaard, døbt 25-3-1684 i Hadbjerg

Matriklen 1680, Hadbjerg By og Sogn, Gaard nr. 1, Ejer Anders Lauritsen i Wisborg, Fæster: Christen Pedersen Hoffgaard - Hartkorn 15-1-0-0.

Hadbjerg Kirkebog 1685. Den 12. Februar begravet Christen Hoffgaard, Hadbjerg.

Hadbjerg Kirkebog 1685, den 11. October ægteviet Søren Rasmussen Hoffgaard och Mette Jensdatter i Hadbjerg. Børn:

5. Eline Sørensdatter Hougaard, døbt 25-4-1686 i Hadbjerg, båret af en Kone fra Lime.
6. Maren Sørensdatter Hougaard, døbt 10-12-1693 i Hadbjerg.

Ved Matriklen 1688 er Søren Rasmussen, Fæster af Gården, der får sit Hartkorn forandret fra 15-1-0-0 til 7-5-0-2 + Skov 0-0-1-1. Endnu 1722 er Søren Rasmussen fæster af Gården.

Præsten der blev halshugget

Fra Hadbjerg til Vejlbj by paa Djursland er der ca. 40 km i luftlinie. I året 1607 forsvandt Jesper Nielsen Hougaard fra Rein i Vejlbj sporløst. Han var avlskarl hos præsten Søren Jensen Qvist i Vejlbj og nu gik rygterne at han var blevet myrdet af præsten, og i 1626 blev præsten, trods hårdnakket benægtelse, dømt på falsk vidneudsagn og halshugget. I 1634 fik hans søn sagen genoptaget og de 2 falske vidner Jep Skade og Peder Worm blev derpå halshugget. Dette mord og de tre halshugninger har præsten Sten stensen Blicher skrevet om i sin novelle "Præsten i Vejlbj". Men nu gik rygterne, at det var præstefruen, der havde ombragt den stakkels Jesper Hougaard.

Men om Jesper Nielsen Hougaard 1607 og Peder Christensen Hougaard 1662 var af samme Hougaard-slægt vides ikke.

I Framlev - Gjern Herreders tingbog 20. september 1699 fremgår det, at Peder Christensen Hougaard låner 100 sletdaler af sin fætter Peder Jensen Hougaard i Hadbjerg.

I Framlev - Gjern Herreders tingbog 31. januar 1700 fremgaar det, at Peder Christensen Hougaard havde lånt penge af Mette Christensdatter

i Nør Galten samt lovet hende ægteskab, men var nu bleven gift med en anden. Hun forlanger nu 100 sletdaler af ham.

Peder Christensen Hougaard og Anne Pedersdatter fik følgende børn

1. Elle Pedersdatter Hougaard, døbt 1-11-1700 i Farre Hougaard, død 14-4-1702.
2. Karen Pedersdatter Hougaard, født 1702/04 i Farre Hougaard, død 1-3-1749.
3. Christen Pedersen Hougaard, døbt 24-1-1706 i Farre Hougaard, død 18-1-1708.
4. Anne Pedersdatter Hougaard, døbt 22-1-1708 i Farre Hougaard.
5. Christen Pedersen Hougaard, døbt 12-10-1710 i Farre Hougaard.
6. Mogens Pedersen Hougaard, døbt 16-10-1712 i Farre Hougaard.
7. Peder Pedersen Hougaard, døbt 1716/7 i Farre Hougaard.

Efter at Peder Christensen Hougaard har fået skødet på gården 1699 bliver den nu kaldet Farre Hougaard. Fæstebønderne i omegnen måtte derimod forrette hoveri på Søbegaard. Der har aldrig været forrettet hoveri på Farre Hougaard.

Skanderborg Rytterdistrikts KrigsJORDEBog 1719, Farre By Gaard nr. 5. Peder Hougaard, Selvejer, Hartkorn 12-4-2-2, 76 Fag Hus (det var den største Gaard i Farre By, den næststørste var på 58 fag hus, og der var endda 2 fæstere). Besætning 12 Bæster, 4 Stude, 10 Køer, 12 Ungnød, 16 Faar. Udsæd: 12 tdr. Rug, 14 tdr. Byg, 28 tdr. Havre. Græsning til 12 Heste og 24 stk Kvæg, han avle 36 Læs Hø, Haver af Farregaard Hartkorn 2-1-0-1.

Ved Skanderborg Rytterdistrikts KrigsJORDEBog 1719 var 3 gårde i Farre By nedlagt: Gaard nr. 1 Farregaard, Gaard nr. 4, Gaard nr. 5.

Sporup Kirkebog 1740 den 15. April begravet Peder Christensen Hougaard udi hans Alders 71 Aar (må være 66 år).

Sporup Kirkebog 1748, den 29 November døde Anne Hougaard

Mogens Pedersen Hougaard.

Sporup kirkebog 1712, den 16. October Peder Hougaards barn Mogens til Daaben. Bæremoder: Herr Lars Høstes Kiereste. Faddere: Niels Svendsen, Christen Smed, Søren Pedersen, Anne Chrestensdatter, Maren Pedersdatter.

Elev kirkebog 1727, den 11. Marts, Thomas Sørensen et barn til Daaben holdt Dorethe. Anne Pedersdatter af Pandrup bar hende frem for Herren. Faddere: Peder Fredslef, Rasmus Pedersen, begge af Borum, Rasmus Nielsen, Christen Larsen, Søren Pedersen og Sidsel Pedersdatter.

Borum kirkebog 1726, den 14. October blev Thomas Sørensen Elløf og Kirsten Pedersdatter trolovede og Tredie Juledag den 27. December ægteviede. (Kirsten Pedersdatter var af den gamle herredsfogedslægt i Borum)

Skanderborg Rytterdistrikts Fæsteprotokol den 2-11-1734, Christine Pedersen og Mogens Pedersen i Farre, Husbondsholdsbrev paa deres Fader Peder Hovgaards Selvejergaard i Farre, hver med Hartkorn 6. 2.1.1 (Ved Husbondsholdsbrev forstaar man en slags selveje med tilhørsforhold til kongen eller en herremand).

Sporup Kirkebog 1738, den 20. April, Peder Hougaards søn Christen, 28 Aar bergreven. (Mogens Hougaard var nu enebruger af gården)

Borum Kirkebog 1744, den 16. Octoberblef Mogens Hovgaard og Dorte Thomasdatter trolovede.

Borum Kirkebog 1744, den 17. December blef Mogens Pedersen Hovgaard og Dorte Thomasdatter ægteviede. Børn

Anne Mogensdatter Hougaard, født 24-11-1745 i Farre Hougaard
Peder Mogensen Hougaard, født 27-12-1746 i Farre Hougaard
Anne Mogensdatter Hougaard, født 18-8-1748 i Farre Hougaard

Sporup Kirkebog 1747, den 15. Marts døde Mogens Hougaards barn Farre nafnlig Peder og blev begravet den 19. samme Maaned.

Sporup Kirkebog 1746, den 27. April døde Mogens Hougaards Datter nafnlig Anne.

Sporup Kirkebog 1749, den 3. Marts døde Anne Mogensdatter Hougaard

Skanderborg Rytterdistrikts Justitsprotokol

Anno 1747, Torsdagen den 29. Juni var tilstæde for Retten Mogens Pedersen Hougaard af Farre og fremlagde een af denne Ret hidsætte Stævning, hvilkens Forbrydelse at, ock hiemle ham fremstillede Anders Sørensen og niels pedersen begge af Farre som forklarede, at de til i Dag hafte Indstævnet Mogens Hougaards Moder Anne Pedersdatter i Farre, Mogens Jensen Ovesen i Skjoldeløf og Peder Hougaard i Skandrup Mølle, og ved Forkyndelsen talte med den Selv, hvorpå de aflagde deres Eed efter Loven og blev fra Retten demitteret.

Saa i Haand tog Anne Pedersdatter Hougaards Mand Mogens Jensen Ovesen af Skjoldeløv, og Peder Pedersen Hougaard af Skandrup Mølle. Paa deres Moder og Svigermoder Anne Pedersdatter og egne Wegne, Mogens Pedersen Hougaard i Farre og til hannem skiette og Solgte saa som de hermed Solgte og Skiødede fra deres Moder Anne Pedersdatter, Dem og Deres Arvinger til Mogens Pedersen Hougaard og hans Hustru Dorte Thomasdatter i Farre og deres Arvinger Halvdelen af den Selvejer Gaard, som Mogens Hougaard og hans Hustru nu paaboer i Farre, med Bygning, Ager og Eng, Selv Ejer-Huuse, og alt andet som nu tiligger og af Arrilds Tid tillagt haver bemeldte halve Selv-Ejer-Gaard saavel som Ind og Udbo, besætning og Widere, saaledes som Mogens Hougaard det af hans Moder Anne Pedersdatter Imed tog, og den hele Gaard nu tilhørende, alt efter for Indførte Contrakt af 26. April 1745 disses Indhold - Saa kiendes Woris Moder Anne Pedersdatter, og hendes Arvinger, saavel som Wi og Wores Arvinger ingen ydermere Lod, Del, Ræt og Rettighed at have til eller udi fornævnte halve Selv-Ejer-Gaard.

At saaledes for Retten er passeret og stilgaaet bevidner med Os de otte Tinghører navnlig Jens Jensen, Jens Hansen, Peder Rasmussen, Knud Sørensen, Jens Knudsen af Haarby og Niels Jensen af Høver. Til Bekræftelse under Woris Forsejlinger.

Actum Anno 1747, den 29. Junii.

Derved er Mogens Pedersen Hougaard blevet eneejer af gården

Sporup Kirkebog 1748, den 16. October døde Dorte Thomasdatter

Sporup Kirkebog 1748, den 13. December døde Mogens Hougaard.

Skanderborg Rytterdistrikts Skifteprotokol 1738-43.

Den 16. December 1749 er der skifte i Farre Hougaard efter Mogens Pedersen Hougaard og Hustru Dorthe Thomasdatter. Skiftet er på 24 sider. Mogens arvinger er hans broder Peder Pedersen Hougaard i Skannerrup Mølle og hans søster Anne Pedersdatter Hougaard første gang gift med Mogens Jensen Ovesen i Skjoldeløv, andn gang med Johan Georg Wacker i Skjoldeløv. Dorthes arvinger var hendes forældre Thomas Sørensen Eløv og hustru Kirsten Pedersdatter i Borum.

Da skiftet fylder 24 sider, er det alt for stort at gengive, men de mest interessante ting var: En treleds Ring af guld - en sølvkande og 2 små sølvbægre vurderet til 64 rigsdaler - 1 snustobaksdåse af sølv - et hovedvandsæg af sølv - 1 sølvbæger med årstallet 1735 og initialerne P.C.S.H.G. og A.P.D.B. samt 4 sølvkeer med samme indgravering - i dagligstuen - i mellemstuen: 2 spejle og 6 bottelier af glas og 4 små studs glasse - gavlstuen - køkkenet - bryggeret - kælderen - saltkammer - pigekammer - karlekammer - aftægtsstue med 2 sengesteder - desuden fandtes der af bøger 1 gammel huspostil og en kathekismus - 16 gamle skilderier - i dagligstuen 2 senge - i mellemstuen 1 ege sengested - i gavlstuen 1 fyr sengested - i pigernes kammer en seng - karlekammeret senge.

Af besætning var der 21 heste og føl - 1 tyr - 6 par stude - 11 køer - 30 ungnød - 31 faar - 2 lam - 7 gedebukke - 16 geder - 4 kid - 3 bistader - 8 gamle svin - 10 forårsgrise.

Desuden nævnes avlskarlen Niel Sørensen - andenkarlen Simon Christensen - tærskeren Jens Rasmussen - tjenestedrengen Thomas Sørensen samt de 2 tjenestepiger Maren Justdatter og Anne Sørensdatter, desuden nævnes Helle Sørensdatter, der har stået for husholdningen siden Dorthe blev syg. Der står, at Helle Sørensdatter er fra Dallerup, så hun må være Peder Hougaards svigermoder, der først døde 1764. Hendes mand Poul Lauridsen, Dallerup Annexgaard døde allerede 1721.

Hele skiftet blev vurderet til 1320 rigsdaler, 3 mark, 3 skilling. En ko kostede dengang 4 rigsdaler.

Peder Pedersen Hougaard

Han er født 716/17 i Farre Hougaard, men ikke indført i kirkebogen

Mette Poulsdatter

Dallerup Kirkebog 1703, Pofuel Lauretzens og Helle Sørensdaters Barn døbt Mette. Faddere: Madame Helmer, Christen Rasch, Niels Møller.

Dallerup Kirkebog 733 Lauritz Nielsen og Mette Poulsdatter ægteviet 12 juli. Børn

Lisbeth Lauretzdatter Møller, født 29.11.1733 i Dallerup

Poful Lauretzen Møller, født 1.11.1735 i Dallerup

Birthe Laursdatter Møller, født 1.2.1739 i Lille Mølle

Skannerup Kirkebog 1740, Mandagen den 16. October blev Laurs Møller i Lille Mølle begravet. 71 år gammel.

Den 2.11.1740 er der Skifte efter Laurids Nielsen i Skannerup Mølle. Enken Mette Poulsdatter, Lavværgen Peder Pedersen, der hende ægter. Børn: Lisbeth 7 År, Poul 5 År, Birthe 2 År. Lavværgen: Deres Morbror Søren Poulsen i Dallerup.

Desuden nævnes afdødes Far Niels Jensen i Torstrup Mølle. Skiftet blev vurderet til 782 rigsdaler 1 Mark, 7 Shilling.

Om Laurids Nielsens relative velstand vidner hans endnu bevarede Gravsten, indmuret i vaabenkammerets nordvæg i Skannerup Kirke. Stenen maaler 76 x 74,5 cm og hører til tidens typiske saakaldte Bondegravsten, øverst i relief et primitivt kranium over korslagte knogler flankeret af klumpede bladranker, nederst mellem lignende ranker en alterkalk eller bæger på fod. - Indskriften lyder:

Herunder hviler den ærlige og nu salige man „Laves Nielson“ barnefødt i „Torstrup“ Mølle anno 1699 men sidst boende i „Skandrop“ Mølle hvor han og døde anno 1741 (fejlt for 1771) i set alder 71 aar. Her hvile en ærlig Mand og ligesom i dvale for trofasthe man kan ej andet om ham tale, thi han oprigtig var i omgang med sin næste, derfor Gud ham har tilskænket sjælens bedste.

Skannerup Kirkebog 1741, Torsdagen d. 19. Januari blev Peder Pedersen Hougaard af Farre og Mette Poulsdatter af Lille Mølle Troelovede

Skannerup Kirkebog 1741, Tirsdagen den 20 Junii blev Peder Pedersen og Hougaard af Farre Mette Poulsdatter af Lille Mølle ægteviede. Børn:

Anne Pedersdatter Hougaard, født 1.10.1741 i Lille Mølle

Maren Pedersdatter Hougaard, født 25.4.1745 i Lille Mølle

Skannerup Kirkebog 1749, Tirsdagen d. 10 Juli blev Peder Hougaards og Mette Poulsdaters Barn af Lille Mølle ved Nafn Maren begravet, 4 år, 3 Maaneder og 6 Dage gammel.

Skannerup Kirkebog 1749, Tirsdagen d. 23. December blev Peder Hougaards og Mette Poulsdaters Datter Anne begravet 8 År, 3 Maaneder gammel.

Efter giftemaaliet blev der den 1. December 1741 udstedt fæstebrev til Peder Pedersen fra Farre paa Skannerup Mølle, som afgangne Laurs Nielsen var fradød, han havde ægtet enken Mette Poulsdatter.

Ejendommens hartkorn ager og eng var paa 3 skp. fsk, alb.

Mølleshylden 4 tdr, 2 skp og derunder 1 brug den øde Soelsgaards jord 3 tdr 2 fsk. foruden samme rettighed med fædrift tillige med Holmstol som formanden i Møllemosen havde haft; alt at forholdes efter den der om oprettede delingsbrev udstedt paa Giern herredsting den 7 Marts 1668. Til indfæstning betaltes 20 rdl og den aarlige landgilde var paa 12 rdl, 3 mark. Bygningerne bestod af 38 fag og besatningen af 5 bæster, 5 køer, 4 eingnød og 8 faar. -

Efter paa sessionen den 26 september 1742 at have faaet tilsagn herom fik Peder Pedersen i Skannerup Mølle den 24 september 1744 fæstebrev paa den jord til Skannerup kirke som hans formand Laurids Nielsen før ham havde haft i fæste og brug under Holmstol 4 rkp, 3 fsk. hartkorn.

Auktionsskøde af 24 Februar 1749

Berkedommer og Berkeskriver gør Weterligl.: at som Velagtbare Peder Hougaard i Skandrup Mølle ved den over hans Broder afgangne Mo-

gens Hougaard, Hustrue og Datter Anne Mogensdatter efterladt Gaards Bo og Effecter med videre i Farre d. 24 Febr. 1749 holdt Auction paa 7/10 søster Lodder af bemelte den salige Mand, Hustrue og Datters efterladte Selvejer Gaard beliggende udi Sporup Sogn, Farre Bye under Silkeborg Amt, og bestaaende af den Gaard salig Mogens Hougaard iboede og en halv gaard i Farre, Bejtrupgaarden kaldet som han havde i brug. Med Bygning, Huuse, Gaardsteder amt tilliggende Ager og Eng, Skou og Mark, med Besætning og Sædekorn, saa og dertil hørende, og paa Gaarden Grund staaende 8 Selvejer Huuse, efter Foregaaende Louglog Laugbydelse, er bleven højst bydende. Og 7/10 Søsterlodder af samme Gaards Selv-Eier Rettigheder saaledes som afgangne Mogens Hougaard den har ejet og været berettiget med alt hvis derunder er Matriculeret, alt efter de paa Auctions Stedet bekendt geøre Conditioners Formelding er bleven berørte Peder Hougaard tilslagen for den Summa 560 Rigsdaler. Og som bemelte Peder Hougaard med Quitting som godtgeøre at have betalt og erlagt ovenmelte Kiøbe Summe 560 rdl, saa have Wi ved det vores Auktions Skiøde skullet hiemle bemelte Peder Hougaard fornævnte hans afgangne Broder, Hustrue og Datters fradøde Gaarde Selvejer Rettigheder, saaledes som samme med bemeldte 8 Gade Huuse i Farre er solgt og afhændet, Saa som Wi og hermed Sælger.

Skiøder och afhænder til bemelte Peder Hougaard fornævnte 7/10 Søster Lodder af bemelte Gaardes Selv-Eier Rettigheder i Farre

De 3/10 Søsterladder Auktionen uvedkommende, siden samme er Peder Hougaard og Søster Anne Hougaard i Skjøldelev forhen tilhørende

Med Bygning og Huuse og ald anden Rettighed i Mark og By, saaledes som salig Mogens Hougaard samme har været Eiende. Det være sig Tofte, Ager og Eng, Hauge Plads, Skou og Mark Hede og Krat, Fiske Wand og Fægang, Tørvegrøft og Lyngslet, Waadt og Tørt, intet undtagen i nogen maade.

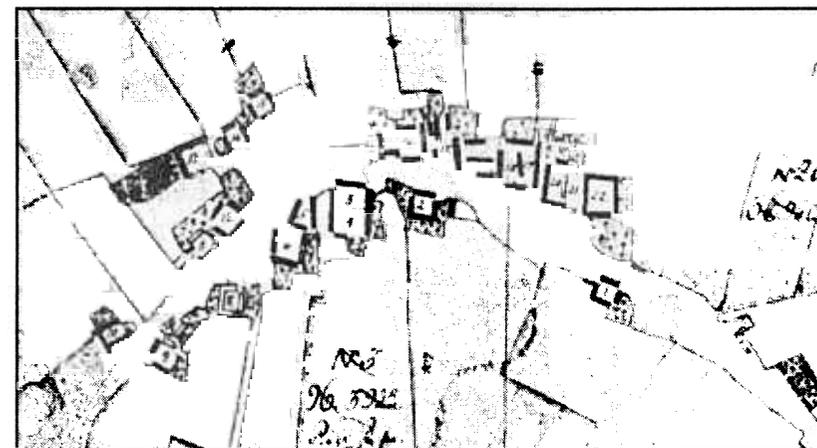
Men som meldt er tillige bør og af Alders Tiid tillagt haves, inden og uden Markskiel. Ijem Rugsæder og Afgrøden at følge Gaarden, alt til Evindeligh Arv og Selv Eier Eiendom. Men samme tillig med Besætning, Inventarium og Sædekorn. Men bemeldt Sel-Ejer Rettighed får et bryg, fast uryggelig og uigenkaldendes Kiøbt, Skjødet og aldeles med

Ret tilhørende Eiendom, at efterfølge og tilhøre berørte Peder Hougaard, hans Hustrue og begge deres Arvinger. -

Og saaledes for dette Kiøb holde den Kiøbende i alle Maader ude Skade og Skadesløs. Dets til bekræftelse under Wore Hænder og Forseglinger.

Skanderborg den 18 December 1749. Chr. Gundorph - N. Wissing

Skanderborg Rytterdistrikts Salgs-Katalog d 19.12.1766, Farre By, Sporup Sogn, Gaard nr 5, Peder Pedersen Hougaard Hartkorn 12 tdr, 4 skp, 2 fjk, 2 alb.

Udskiftningskort over Farre fra 1776

Skanderborg Birks Skøde og Pantebog 1775-88

Tingdagen den 12 December 1776

Den 12 December 1776 blev læst Hans Mayestæts Skade af 22 August 1768 til Peder Hougaard i Farre paa hans paaboende Gaard sammesteds bydende saaledes: Wi Christian den Syvende af Guds Naade Kong til Danmark og Norge, de Wenders og Gothers, Hertug udi Sleswig Holsten, Storman og Ditmarsken, Greve udi Oldenburg og Delmenhorst - Geør Witterkgl. at som vi ved Wores Resolution af 5 July 1767 haver approberet den ved dertil befalede Commissair med en Del Beboer af de

saakaldede Selvejere under Skanderborg Distrikt udi vor Province Nørre Jylland om den i deres Sæder forbeholdne Eiendom og Rettighed trufne Accordt og Forening. -

Og Peder Pedersen Hougaard i Farre derved paa de Conditioner, som til dette og de øvrige under samme District, forbeholdne Godsets Foranledning, saavel ved trykt Placat af 19 December 1766, ved Auktionen over det øvrige Gods ejendom under Skanderborg Slot den 23 April 1767 er bleven bekendtgjort, er overdraget ald berørte Eiendoms Rettighed og Herlighed, som er har været og skrevne Hartkorn udi Silkeborg Amt i bemelte vor Province Nørre Jylland beliggende for den Summe 770 rigsdaler, 24 skilling etc. etc. etc. etc.

Kjøbenhavn den 22 August 1768. Under Wores Hænders Underskrift og Seegl.

Christian den Syvende

Testamente 1784

Da Peder Hougaard og Mette Poulsdatters døtre jo begge døde som smaa, oprettede parret den 16 juli 1784, læst den 22 juli testamente med følgende indledning:

Underskrevne Peder Pedersen Hougaard og Mette Poulsdatter boende i Farre by i Sporup sogn, Gjern herred, Arhus stift her i Jylland som bondeskyldsejere, efter skøde af 26. april 1770 med herlighedsret tilhørendes selvejergaard samme sted af hartkorn jordskyld 12 tdr, 4 skp, 3 fjk, 2 alb, skorshyld 2 skp, 2 alb og videre tilkomne hartkorn jordskyld 2 skp, 1 fjk samt under bemeldte gaard henhørende i Farre by værende huse, tilstaar herved:

At da vi nur begge ere aldrende og jeg Mette Poulsdatter efter min første mands død nu har levet i dette sidste kærlige ægteskab i 43 Aar, hvorved min kære mand har vert den kærligste omsorg for mine nulevende børns opdragelse, der ved deres faders død vare smaa og nu ere: 1 som Poul Larsen, boende i Forlev Mølle. 1 datter Birgitte Laursdatter, gift med Søren Sørensen i Høver begge i Skanderborg amt, og 1 dattersøn Laurs Christensen, boende i en gaard her i Faare, samt udbetalt dem al deres

fædrende arv, og alle ere satte i brød og næring, hvorover vi endog selv er meget af 26 april. 1769 og 24 december 1783 har paa denne vores gaard og bondeskyldsejendom maattet optage og laane af førnævnte vores hosbond og herlighedsejer den kapital 1,200 rdl. foruden anden vor gaard, og hvorover vi kunne frygte ved en af vores dødelige afgang at den længstlevende ved skifte og deling maatte ødes. Thi haver vi da paa grund af den allernaadigste Forordning af 13 maj 1769 til at sætte den længstlevende i rolig besiddelse af vores bopæl, gaard og hvad videre fra vores gæld kunne blive til overs samt forebygge al kvæstion imellem eller fra vores arvinger paa begge sider i medens den naadige Gud forunder os sund forstand og legemskræfter med hinanden indgaaet efterskrevne forening og forskrevning til efterretning for vore arvinger ved dødsfald.

1

Den længstlevende beholde i gaarden huse og alt videre vores ejendele af hvad navn nævnes kan - intet undtagen - uden nogen skift og deling eller rettens middels forsegling eller registrering, som sin fulde ejendom, imod at betale vores bevislige gæld samt.

2

Om jeg Mette Poulsdatter først ved døden skulle afgaa, betaler min kære mand Peder Hougaard alene i mødrene arv til førstnævnte 3 arvinger 400 rigsdaler, at deles lige immellem dem, nemlig til hver 200 sletdaler, hvorimod de ej videre haver at fordre, da de derined fuldkommen kan og bør være tilfredse.

3

Om jeg Peder Hougaard som i nogle aar har af farlige anstød været svageligere end min kære hustru Mette - skønt hun er ældre, først ved døden skulle afgaa, betaler min kære hustru Mette Poulsdatter ligeledes til mine arvinger ialt lige summa fire hundrede rigsdaler, og da mine arvinger ere vidtløftigere, og jeg ingen livsarvinger har, saa indsættes til mine eneste arvinger.....

Farre Hougaard 1482-1857

Folketællingen 1787, Sporup Sogn, Farre By (den juli)

Peder Hougaard, 69 Aar, Mand, 1 ægteskab, Selvejer - Velformuende
Mette Poulsdatter, 84 Aar, Hustru, 2 ægteskab
+ 1 avskarl - anden karl - 3 karl + tjenestepiger (ialt 5 tjenestefolk)

Mette Poulsdatter døde først imellem 1.7.1787 og 1790, men hendes dødsfald er ikke indført i kirkebogen.

Sporup Kirkebog 1790 den 19 November begravet Peder Pedersen Hougaard 77 ¼ Aar.

Med Peder Pedersen Hougaards død er Farre Hougaards storhedstid ophørt.

Skipper og Købmand Jens Røgind

Han er født i Aarhus 1760 søn af Peder Røgind og den 12 november 1787 fik han borgerskab i Aarhus som skipper.

Størring kirkebog 1788 d. 21 April blev Skipper Jens Røgind fra Aarhus og Madame salig Sørensens Enke ægteviede i Høver efter Kongelig Tilladelse, som Næst Sydskinde Børn, af 17 april samt forevist Copulations Seddel af Skanderborg Amtstue d 20 April.

Jens Røgind har købt Farre Hougaard 1788-90, men skødet er aldrig bleven tinglæst, så datoen kendes ikke.

Randers Amtstuearkiv Udstykningsapprobation 1790-1800

Til Herr Justitsraad og Amtsforvalter Blom.

Pro Memoria.

Da Kammeret approbere, at Skipper Jens Røgind afhænder fra sin Gaard Farre Hougaard kaldet, der staar for - Ager og Enge Hartkorn.

	12 tdr.	4 skp	2fjk	2 alb	
i følgende Parceller	No 1	3	1	3	0
	No 2		0	0	0
	No 3		0	0	0
	No 4		0	0	0

Farre Hougaard 1482-1857

No 5	0	0	0
No 6	0	0	0
No 7	6	3	2

Tilsammen 12 tdr 4 skp 2 fjk 2 alb

Dette tilmeldes hermed Herr Justitsraad og Amtsforvalter Blom til fornøden lagttagelse ved Skattens Oppebørsel.

Rentekammeret d 26 Maj 1792

Reventlov - J Høe - Colbjørnsen

J. Kølle - Schønning - Hansen - Monrad - Raae - Molsen - Munch
Ramberg

Ved folketællingen 1801 boede Købmand Jens Røgind 41 Aar og hustru Birgitte Larsdatter 61 Aar i Immerved No 346, Aarhus

Thomas Nielsen Møller

Sjelle Kirkebog 1780 d. 22 October blev Mølleren Thomas Nielsen ved Vedelslund Mølle og Kirsten Nielsdatter af Sjelle trolovede og ægteviede d. 8 December. Kirsten Nielsdatter er født 5.9.1756 i Sjelle, datter af Niels Dyritzen og hustru Magdalene Marie Pedersdatter. Børn:

Niels Thomsen Møller, født 9.12.1787 i Galten

Peder Thomsen Møller, født 21.11.1790 i Galten

Dorthe Malene Thomasdatter, født 11.8.1793 i Farre, død 8.5.1794 i Farre

Johan Frederik Thomsen, født 24.3.1796 i Farre, død 19.6.1796 i Farre

Johan Frederik Thomsen, født 13.3.1799 i Farre, død 22.8.1824 i Farre

Ved folketællingen 1801 boede Thomas Nielsen 44 Aar og Kirsten Nielsdatter 30 Aar i Galten (Framlev Herred)

Skanderborg Birk Skøde og Panteprotokol 1789-1800

Tingdagen 1795 den 7 Mai

Underskrevne Jens Røgind boende i Høver tilstaar og hermed vitterligger at have solgt, skødet og afhændet, ligesom jeg herved sælger, skiøder og aldeles afhænder fra mig og mine Arvinger til Velagte Thomas Nielsen Møller og hans Arvinger en mig tilhørende og i Farre By, Sporup Sogn, Silkeborg Amt beliggende Eiendoms Gaard Farrehougaard kaldet med dens tildelte Lad tæt værten Gaarden antegnet paa Kortet under No 1, saaledes som den af Herr Land Inspectius Sørensen er udsat Staaende for Hartkorn Ager og Eng 3 tdr, 6 skp, 1 fjk 1 1182/1208 alb med er disse forbeholdenheder:

Fra Gaardens Bygning er solgt ved Auction d. 30 Marts f.A. til Søren Andersen af Galten med Ladden nr 7 og hele Fæhuuset eller det vestre - b) af den vestre Ende af Laden 5 Fag - c) og af den østre Ende af samme 6 Fag saaledes at der igen af Laden bliver staaend 17 fulde Fag - d) af den vestre Ende af Laden 9 Fag med det dertil bygte hidstor. -

Hvilke Bygninger som skal udflyttes paa Ladden nr 7 skal efter aftale blive staaende paa Stedet om forlanges indtil i Marts 1796 alt i Følge Auctions Conditionerne. -

2) efter Bevis udgivet af salig Peder Hougaard til Laurs Christensen Røddikgaarden, nyder den sidste paa Liested aarlig fornøden strøelse Thomas Møllers Hedelod nr 1 om Byens Hede blive ham forment. -

Med disse Undtagelser skal benævnte Gaard med dens Bygninger, Hartkorn og Herlighed og Rettighed i Mark, Bye, Skov, Krat, Hede og Mose samt Gaardens forhen havde Rettighed i Byens Smedie og Hyrde Huus, skal tilhøre bemelte Thomas Møller og da han har betalt den Accorderede Købe Summa 1380 rdl etc etc etc

Sporup Kirkebog 1830, Død 31 Januar, begravet 7 Februar, Kirsten Niels datter, Opholdskone i Farre, 68 Aar

Sporup Kirkebog 1830, Død 22 Marts, begravet 28 Marts, Thomas Nielsen Møller Aftægtsmand i Farre, 86 Aar

Niels Thomassen

Galten Kirkebog 1787, den 9. december blev Thomas Molbos Søn Niels døbt, baaret af Skoleholderen Johan Frederiks hustru Gedske af Sjelle.

Hjelmslev - Gjern Herreds Skøde og Pantekrotokol 1821-24

Anno 1823, den 9. January

underskrevne Thomas Nielsen Møller, Ejer af Farre Hougaard, Farre By, Sporup Sogn, Gjern Herred tilstaar herved at have solgt og afhændet, ligesom jeg herved sælger, skjøder og aldeles afhænder fra mig og mine andre Arvinger til min kjære Søn Niels Thomsen og hans Arvinger Hovedparcellen af bemeldte min paaboende ved Skøde af 20. Juni 1793 overdrager Gaard Farre Hougaard af Hartkorn 2 tdr. 7 skp. 1 fjk. 2 alb. med paastaaende Bygning tilligemed de Ager og Englodde, Skovskifte og al anden Rettighed og Herlighed saaledes som jeg samme selv har ejet og som paa kortet findes afsat overensstemmende med den til Gaardens Udstykning erholdte Bevilling.

Og da Kjøberen bemeldte min Søn Niels Thomsen har betalt mig den accorderede Kiøbesum 800 rigsdaler sølv, skriver otte hundrede Rigsbankdaler Sølv og med Contract af Dags Dato tilstaaet mig Ophold paa Gaarden og Aftægt Livstid, saa tilkommer jeg herved ingen videre Ret at have til eller udi bemeldte Gaard med anførte Hartkorn og tilliggende, men samme tilhører Niels Thomsen og hans Arvinger, som deres lovlige Ejendom. Til Bekræftelse under min Haand og Witterligheds Mænd Underskrevet.

Farre Hougaard, den 14. October 1822 - Thomas Nielsen Møller.
Til Witterlighed: Peder Willumsen - Peder Lyngholm.

Linaa Kirkebog 1799, Mollerup, Ole Pedersen og Ane Dorthe Jensdatters Pige barn født 3. September og kaldt Sidsel Cathrine til Kirke den 6. October. Fadderne: Laurs Bertelsen, Knud Laursen, Christen Pedersen, Anders Nielsen alle af Mollerup.

Sporup Kirkebog 1824, Ægteviet 16. October i Linaa Kirke, Niels Thommesen, Selvejer i Farre. 34 Aar - Sidsel Cathrine Olesdatter, Tjeneste

pige i Farre, 25 Aar— Forlovere: Peder Lyngholm og Rasmus Pedersen - Anmærkning: begge havt de naturlige Kopper. De fik 14 Børn:

Johan Frederik Nielsen, født 21-5-1825 i Farre Hougaard,
 Thomas Nielsen, født 6-6-1826 i Farre Hougaard,
 Anne Kirstine Nielsdatter, født 18-6-1827 i Farre Hougaard,
 Thomas Nielsen, født 4-7-1828 i Farre Hougaard,
 Anne Dorthe Nielsdatter, født 14-10-1829 i Farre Hougaard,
 Ole Nielsen, født 19-12-1830 i Farre Hougaard
 Gedske Nielsen, født 10-1-1832 i Farre Hougaard
 Karen Marie Nielsen, født 14-10-1833 i Farre Hougaard, død 1-11-1833
 Karen Marie Nielsen, født 14-12-1834 i Farre Hougaard død 31-5-1835
 Karen Marie Nielsen, født 11-4-1836 i Farre Hougaard,
 Mette Kirstine Nielsen, født 6-10-1839 i Farre Hougaard, død 26-11-1837
 Dødfødt Dreng født 1-11-1839 i Farre Hougaard begravet,
 Jens Peter Nielsen, født 26-9-1841 i Farre Hougaard, død 31-11-1841,
 Dødfødt Pige født 4-12-1843 i Farre Hougaard, begravet

Gjern Herreds Taksationsprotokol 1835-47

Aar 1846 d. 13. Juni foretog undertegnede Branddirekteur Rasmus Sørensen med Taxationsmændene Sognefoged Peder Rasmussen og Brandfoged Anders Jørgensen begge af Farre følgende Taxation til Brandforsikring. Sporup Sogn, Farre By.

No. 2231. En Gaard i Farre ejes af Selvejer Niels Thomassen og ansat under Hoved No. 32 b til No. 5 og forsikret for 1440 Rigsbankdaler blev saaledes antegnet.

a) Stuehuset i Øster, 12 Fag, 8 1/2 Alen dyb, af Fyrre Over- og Fyrre Under-Tømmer, murede og klinede Vægge og Straatag, alt indrettet til Beboelse og forsynet med Loft og Vinduer og Døre, Kjøkken, Bryggers og Bageovn, Fjælegulve i 6 Fag, 2 Skorstene blev taxeret til ..... 660 rdl.

b) det nordre Huus, 11 Fag, 9 Alen dyb af samme Materialer indrettet til Heste-Ko-og Svinestald blev taxeret til 370 rdl ..... 370 rdl.

c) det søndre Huus 9 Fag, 9 Alen dyb af samme Materiale, indrettet til Lade, taxeret til 230 rdl ..... 230 rdl.

d) det vestre Huus 7 Fag, 8 Alen dyb af samme Materiale derfor 3 Fag indrettet til Beboelse og forsynet med Loft, Vinduer og Døre, Kjøkken og skorsten, 4 Fag til Faaresti taxeret til 220 rdl ..... 220 rdl.

Ialt 1500 rdl

Herved kan man se, hvordan Farre Hougaard har set ud

Sporup Kirkebog 1874, Død 18. November, begravet 26. November Niels Thomsen, Aftægtsmand i Farre, forhenværende Ejer af Hougaarden i Farre, gift 87 Aar.

Sporup Kirkebog 1884, Død 21. Oktober, begravet 29. Oktober, Sidsel Katrine Olesdatter, Enke efter Aftægtsmand Niels Thomsen i Farre, 84 Aar.

Johan Frederik Nielsen

Sporup Kirkebog 1825, Født 21. Maj, døbt 3. Juli. Johan Frederik Nielsen, Forældre: Niels Thomsen og Sidsel Cathrine Olesdatter, Gaardfolk i Farre. Faddere: Erik Jensens kone i Sjelle, R. Pedersenskone, P. Sørensen, R. Pedersen, Søren Jørgensen alle Gaardmænd i Farre.

Harlev Kirkebog 1828, Født 15. Juni, døbt 7. September, Kirsten Marie Nielsdatter Leth. Forældre: Gaardmand Niels Pedersen Leth og kone Maren Pedersdatter i Skibby. Faddere: Gaardmand Søren Mickelsens kone Apolone Sørensdatter i Fregerslev, Anders Sørensens kone Envold Nielsen, Peder Laursen og Anders Nielsen Holm i Skibby.

Harlev Kirkebog 1854, Ægteviede 11. April, Hjemme i Huset og uden Tillysning, Ungkarl og Gaardmand Johan Frederik Nielsen, næsten 29 Aar gammel, boer i Farre, Sporup Sogn - Pige Kirsten Marie Nielsen omtrent 26 Aar gl., hjemme hos Sted-Faderen Søren Nielsen i Skibby - Forlovere: Rasmus Knudsen og Laurs Jensen.

Frisenborg-Faurskov Birks Skøde- og Panteprotokol 1854-58

Retsdagen den 5. Juni 1855

Underskrevne Gaardmand Niels Thomsen af Farre tilstaar herved at have solgt og afhændet, ligesom jeg herved sælger, skjøder og aldeles overdrager til min Søn Johan Frederik Nielsen den mig ifølge Skjøde af 14. October 1822 tilhørende Gaard, Farrehougaard kaldet i Farre By, Sporup sogn, Gjern Herred, Skanderborg Amt af Hartkorn efter den gamle Matrikel: 2 tdr., 7skp., 1 fjk., 2 alb. og efter den nye Matrikel 4 tdr., 0 skp., 1 fjk., 1/4 alb. med al dens rette Til- og Underliggende samt Besætning.

Og da fornævnte min Søn Johan Frederik Nielsen har tilfredsstillet mig for den mellem os mundtlig accorderede Kjøbesum 2000 rdl., skriver To Tusinde Rigsdaler, saa erklærer jeg herved ikke at have videre Lod eller Del til eller udi benævnte Eiendom, men samme skal fra nu tilhøre min Søn med de samme Rettigheder, Byrder og Forpligtelser, hvorved jeg har været samme eiende efter mit ovennævnte Skjøde, fri og frelst for hver Mands paatale efter Loven. Til Bekræftelse med min Underskrift vidnesfast.

Farrehougaard, d. 8. April 1854 Niels Thomasen

Til Vitterlighed: P. Gam - Peder Laursen

Johan Frederik Nielsen og Kirsten Marie Nielsen Leth havde følgende Børn:

Cecilie Catrine Johansen, født 12-7-1855 i Farre Hougaard,
Niels Leth Johansen, født 26-12-1856 i Sønder Galten, død 24-5-1857
Nielsine Leth Johansen, født 2-2-1858 i Sønder Galten,
Niels Johansen, født 22-6-1859 i Sønder Galten, død 29-9-1859.
Nicoline Thomine Johansen, født 30-8-1860 i Sønder Galten,

Efter 18-10-1860 træffes de ikke mere i Galten

Farre Hougaard nedlagt 1857

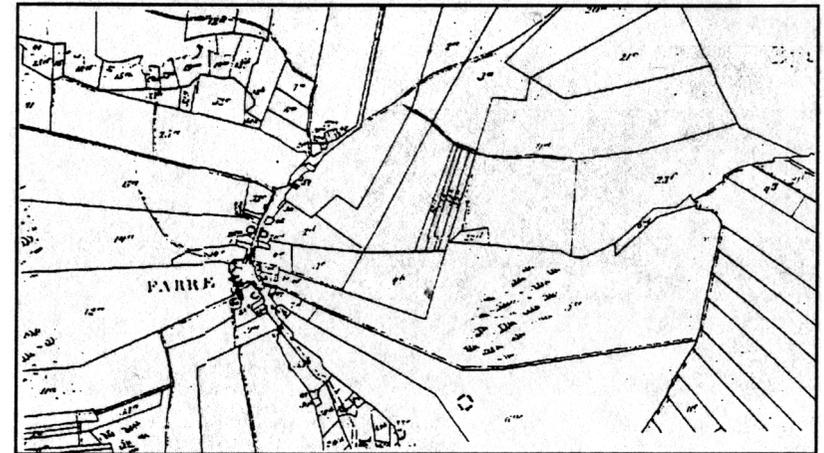
Frisenborg-Faurskov Birks Skøde-og Panteprotokol 1855-58.

Retsdagen den 16. Juni 1857.

Underskrevne Johan Frederik Nielsen nu Gaardeier i Galten tilstaar herved og vitterliggjør, at have solgt og afhændet, ligesom jeg i henhold til

vedhæftede Kjøbscontract af 25. Juni forrige Aar hermed sælger skøder og afhænder til Proprietær Søren R. Østergaard til Sporuplund den mig hidtil tilhørende Gaard i Farre, Sporup Sogn, Farrehougaard kaldet, anført i Matriklen under No. 25 a for Hartkorn 3 tdl. 6 skp. 2fjk. 1 1/2 alb.. I Gammelskat 18 rdl. 95 sk. med samme paastaaende Bygninger og rette Til-og underliggende saaledes som Eiendommen af ham er tagen i Besiddelse. Og da Hr. Søren Østergaard har betalt mig den accorderede Kjøbesum 9000 rdl., skriver ni Tusinde Rigsdaler Rigmønt, foruden at han har sig til Udredelse den mine Forældre Niels Thomsen og Sidsel Cathrine Olesdatter efter særlig oprettet og den 12. Juni 1855 tinglæst Kontract for Livstid tilkommende Aftægt, saa skal bemeldte Farrehougaard Matr. No. 25a i Farre, herefter tilhøre ham og Arvinger med de samme Rettigheder og Forpligtelser, hvormed den har været eiet af mig efter Skøde fra min Fader Niels Thomassen af 8. April 1854, tinglæst 5. Juni 1855. Til bekræftelse med min Underskrift i Witterlighedsvidners Nærværelse. Skrevet i Aarhus den 10. Juni 1857. Johan Frederik Nielsen.

Til Witterlighed: N. Lyngholm - Niels Pedersen

Matrikelkort fra 1856

Tak til Anton Blaabjerg, Ole Bech Knudsen samt Kirstin og Bjarne Nørgaard Pedersen for henvisninger og kopier.